PRESES APSKATS

30.10.2026

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskatā:
LNB ikgadējā Krišjānim Baronam veltītā konference; LNB pirmizrādi piedzīvo jauna leļļu teātra izrāde bērniem "Pūčulēnu pirmā grāmata"; Informācija par izstādi "Brīvība sākas ar grāmatu"; skolēnu ekskursijas LNB; kultūras nozare rīkos protesta akciju "Kultūra (iz)dzīvo"; Krāslavas novada bibliotēkai bibliomāts; u.c. bibliotēku aktualitātes.

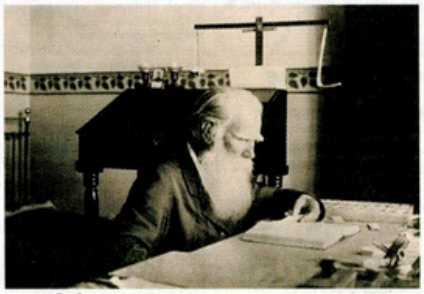
Žurnāla "Baltais Valis" nov./dec. numurā informācija par gaidāmajiem Grāmatu svētkiem LNB.
Žurnāla "Domuzīme" Nr.5 lasāmas divas Andas Baklānes recenzijas grāmatām, Kristinas Papules raksts "Vislabākais laiks lasīšanai" un Mārtiņa Mintaura saruna ar Paulu Daiju.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Dainu tēva frekvencē

Krišjāni Baronu dzimšanas dienā pieminēs gan ar zibakciju, gan zinātnisku konferenci

Undīne Adamaite

▲ **KRIŠJĀNIS BARONS** darba procesā Burtnieku mājā. 1911. gads. Fotogrāfs nezināms. Avots: Rakstniecības un mūzikas muzejs

Svarīgākais ir piedalīties un ļaut tautasdziesmai skanēt arī ārpus Latvijas robežām

LATVIJAS Nacionālajā bibliotēkā 30. oktobrī norisināsies ikgadējā Krišjānim Baronam veltītā zinātniskā konference *Folkloras frekvences: tradicionālā kultūra skaņu ainavās*, ko organizē LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuve.

Šogad konferences uzmanības centrā būs skaņa un skaņu ainava kā burtiskā, tā metaforiskā nozīmē, rosinot starpdisciplināru dialogu folkloristikā, etnomuzikoloģijā, kultūras mantojuma studijās un citās humanitāro zinātņu nozarēs.

Konferencē izskanēs 11 zinātniski referāti, kuros ar jaunākajiem pētījumiem iepazīstinās Anda Beitāne, Ansis Ataols Bērziņš, Mārtiņš Boiko, Dagnis Dedumietis, Angelika Juško-Štekele, Janīna Kursīte, Aigars Lielbārdis, Valdis Muktupāvels, Ilmārs Pumpurs, Anete Saulīte-Stačkune, Ilze Šarkovska-Liepiņa un Ieva Vīvere.

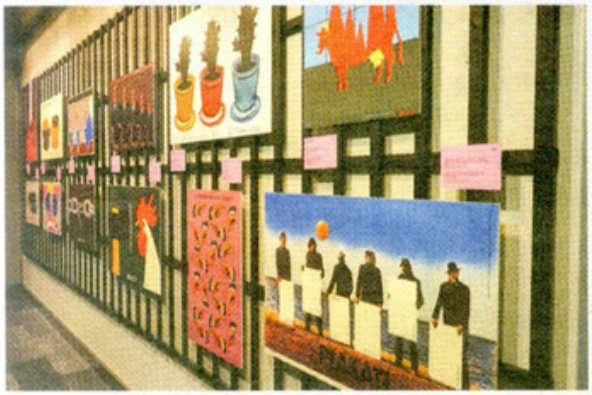
Šogad konference tiek rīkota sadarbībā ar Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju. Dienas noslēgumā akadēmijas Jaunajā kamerzālē gaidāms īpašs Kompozīcijas katedras studentu jaundarbu koncerts. Tajā izskanēs Kristiāna Patrika Krastiņa, Monikas Sokaites, Tabitas Balodes, Sintijas Onužānes, Krišjāņa Rudzāta, Kaspara Niklasona, Lindas Kimas, Andreas Skardiņņo un Jūlijas Bondarenko skaņdarbi, kas tapuši, iedvesmojoties no konferences tematikas.

Dalība konferencē un koncerta apmeklējums ir bez maksas, iepriekšēja pieteikšanās nav nepieciešama. Aicināti visi interesenti.

Savukārt 31. oktobra vakarā plkst. 18 (pēc Latvijas laika) latvieši visā pasaulē aicināti vienoties zibakcijā, nodziedot tautasdziesmu *Tumša nakte, zaļa zāle*. Dziesmu var izpildīt gan individuāli, gan kopā ar citiem – svarīgākais ir piedalīties un ļaut tautasdziesmai skanēt arī ārpus Latvijas robežām. Muzikālai iedvesmai organizatori iesaka izmantot Zemessardzes orķestra izpildījumu, kas atrodams vietnē *YouTube*, meklējot *Tumša nakte, zaļa zāle – Zemessardzes orķestris*.

Lai ierakstus varētu atrast un akcijas dalībnieki cits citu pamanītu, aicināts izmantot tēmturus #TumšaNaktePasaulē, #LatviešiVieno un #SkanLatvija. Akciju rīko Krišjāņa Barona muzejs, Lielo kapu draugi, tautas tradīciju kopa *Budēļi* un Baronu māja *Dainas*.●

Avots: Diena
Datums: 30.10.2026

VARAS VALODA

◀ **LATVIJAS** Nacionālās bibliotēkas 1. stāva vestibilā 27. oktobrī pulksten 14.30, tuvojoties izstādes *Varas valoda – aģitācija, propaganda, māksla* noslēgumam, notiks saruna *Varas valoda. Ar komentāriem*.... Sarunā piedalīsies žurnāliste Ilze Dobele, mākslas zinātniece Ramona Umblija, plakātu autori Juris Dimiters un Laimonis Šēnbergs, mākslinieks Indriķis Ģelzis, kā arī vēsturnieks Toms Zariņš.

Avots: Diena
Datums: 27.10.2026

LU bibliotēka aicina interesentus pievienoties sabiedriskās zinātnes projektam, kurā brīvprātīgie kopā lasa un pārraksta vēsturiskus XVIII–XX gadsimta latviešu rokrakstus, lai padarītu tos pieejamus pētniecībai. Pārrakstītie teksti tiek izmantoti, lai apmācītu latviešu rokrakstu atpazīšanas MI modeli. Sīkāk: *Biblioteka.lu.lv*

Avots: Diena
Datums: 30.10.2026

IZSTĀDE "BRĪVĪBA SĀKAS AR GRĀMATU"

Līdz 2026. gada 30. decembrim Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) 5. stāvā skatāma izstāde "Brīvība sākas ar grāmatu", kas pievēršas latviešu grāmatniecības vēsturei un drukātā vārda lomai sabiedrības attīstībā, izceļot iespiestā vārda spēju mainīt lasītāju, vienot kopienu un veidot nācijas pašapziņu. Ieeja bez maksas.

Izstāde aptver laika posmu no 1525. līdz 1918. gadam, atklājot, kā gadsimtu gaitā mainījušās lasīšanas formas un nozīmes: sākot no reliģiska rituāla un garīgas pieredzes līdz izglītībai, praktiskiem ikdienas padomiem, emocionālai un personīgai lasīšanas pieredzei un, visbeidzot, nacionālās pašapziņas un brīvības idejas stiprināšanai. Izstāde demonstrē lasīšanas spēku latviešu kultūrā un to, kā pārmaiņas lasīšanas praksēs atspoguļo plašākas sabiedrības transformācijas.

"Brīvība sākas ar grāmatu" stāstījumu papildina laikmetīgas interpretācijas, kas tapušas sadarbībā ar mākslinieciem un citu jomu ekspertiem, paplašinot ne tikai izvēlēto vēsturisko materiālu kontekstu, bet arī uzsverot lasīšanas un grāmatniecības mantojumu aktualitāti. Grāmatniecības mantojuma daudzveidība tiek atklāta cauri LNB krājumam, izceļot izdevumus, kas ne tikai mainījuši latviešu lasītāju, bet arī noveduši pie nācijas izveidošanās.

Izstādes radošā komandā ir LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošais pētnieks Toms Ķencis, LNB pētniecības vadītājs Pauls Daija, kuratore Anete Skuja, LNB dizainere Dārta Hofmane, dzejnieks Ivars Šteinbergs, fotogrāfs Andrejs Strokins, ēdienu kultūras pētniece Astra Spalvēna, pavārs Ēriks Dreibants, māksliniece Liene Pavlovska un fotogrāfs Alnis Stakle.

Izstāde tiek īstenota ar Valsts kultūrkapitāla fonda, Rīgas valstspilsētas pašvaldības, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības atbalstu.

Gripas sezonā ne/ārstēties ar senču metodēm, apgūt veco druku un zīlēšanu Ziemassvētkos – interesenti aicināti apmeklēt izstādes **"BRĪVĪBA SĀKAS AR GRĀMATU"** pasākumu programmu

LĪDZ 2026. GADA 10. DECEMBRIM LATVIJAS NACIONĀLĀS BIBLIOTĒKAS (LNB) 5. STĀVĀ NOTIKS IZSTĀDES "BRĪVĪBA SĀKAS AR GRĀMATU" PASĀKUMI – MEISTARDARBNĪCAS, LEKCIJAS UN SEMINĀRS.

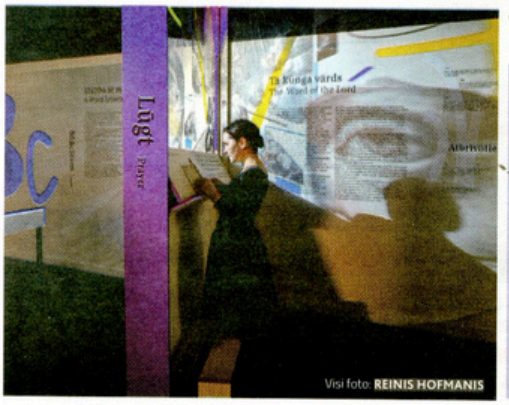
Izstāde ar vēsturiskiem artefaktiem, pirmizdevumiem no LNB Reto grāmatu un rokrakstu krājuma un laikmetīgās mākslas interpretācijām pievēršas latviešu grāmatniecības vēsturei un drukātā vārda lomai sabiedrības attīstībā.

Pasākumi atdzivinās un parādīs izstādes saturu no citām perspektīvām. Kāpēc mēs kā nācija joprojām lasām tik dedzīgi? Kā agrāk tika izmantotas grāmatas? Kā lasīja, domāja, ārstējās, mīlēja un izzināja nākotni mūsu priekšteči? Tie ir tikai daži jautājumi, caur kuriem izklaidējoši, izzinoši un praktiski atklāsies, kā lasīšana un literatūra veicināja sabiedrības transformācijas un latviešu kultūras attīstību.

Programmas radošā komandā ir LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošais pētnieks **TOMS ĶENCIS**, LNB pētniecības vadītājs **PAULS DAIJA**, dzejnieks **IVARS ŠTEINBERGS**, LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētnieks **HARALDS MATULIS**, dzejniece **ELĪNA VENDIJA RĪBENA**, *Dr.* **ILVA DAUGULE**, Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja bibliotēkas pārzinis **ARTIS ĒRGLIS**, LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuves pētniece **GINTA PĒRLE-SĪLE**, LNB muzejpedagoģe **DACE PŪKA**, LNB dizainere **DĀRTA HOFMANE**.

TURPMĀKIE PASĀKUMI

PASĀKUMI PIEEJAMI BEZ MAKSAS.

21. oktobris plkst. 18.00
NE/ĀRSTĒJIES AR SENČU METODĒM
Medicīnas periodikas vēstures lekcija ar Dr. ILVU DAUGULI
Aizraujoša Dr. Ilvas Daugules lekcija ļaus klausītājiem izsekot, kas un kāpēc no senajiem medicīnas padomiem ir noderīgs, un kuri padomi, savukārt, nav izturējuši laika pārbaudi, taču mūsdienās turpina dzīvot kā populāri mīti.

13. novembris plkst. 18.00
BRIHWIBA LASIHT!
Vecās drukas īsais kurss un drukas darbnīca ar PAULI DAIJU, ARTI ĒRGLI un DACI PŪKU
LNB Studentu nakts pasākums pavērs ieskatu stāstos, kas slēpjas aiz gotiskajiem fraktūras burtiem: kāpēc grāmatas latviešu valodā tika iespiestas vecajā drukā, un cik sarežģīti norītēja pāreja uz latīņu rakstību. Vecās drukas vēsture – tā ir norišu virkne, kas vēstī par asiem strīdiem, spītīgu turēšanos pie tradīcijām, par medicīnu un politiku.

10. decembris plkst.18.00
ZIEMASSVĒTKI FOLKLORĀ
Lekcija par zīlēšanu latviešu Ziemassvētku ierašās ar GINTU PĒRLI-SĪLI
Viena no tradicionālām Ziemassvētku ierašām ir zīlēšana. Drosmīgākie var mēģināt uzzināt kāzu izredzes vai laimi ar bērniem, piesardzīgākie var pavērot, vai nākamā vasara solās būt lietaina, vai tomēr nē. Runāsim par ko, ar ko un kādēļ zīlēja un vai vēl tagad Ziemassvētku laikā to dara?

Avots: Latvijas Pensionāru Avīze
Datums: septembris, 2026

Lelles stāsta par lasīšanu un grāmatām

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (LNB) piektdien piedzīvoja pirmizrādi leļļu teātra izrāde bērniem "Pūčulēnu pirmā grāmata".

Pēc dzejnieces Ineses Zanderes lugas to veidojis režisors Edgars Kaufelds, māksliniece Rūta Briede un aktrise Dace Vītola.

Izrāde ataino grāmatu tapšanas noslēpumus, rosina interesi par burtiem un lasīšanu, uzrunājot bērnus, kuri vēl tikai sper pirmos soļus lasītprasmes apguvē. Iestudējums ir jauns papildinājums lasīšanas veicināšanas programmai "Grāmatu starts", ko LNB Atbalsta biedrība sadarbībā ar LNB un publiskajām bibliotēkām īsteno kopš 2014. gada.

Programma paredzēta trīs līdz četrus gadus veciem bērniem un viņu ģimenēm, lai iepazītu bibliotēku, piedalītos izzinošās un radošās "Pūčulēnu skolas" nodarbībās un atklātu kopīgas lasīšanas prieku.

Avots: Saldus Zeme
Datums: 27.10.2026

No Dainu skapja līdz latu banknotēm

Programmas „Latvijas skolas soma" ietvaros Krāslavas ģimnāzijas 6.b un 6.c klases skolēni devās aizraujošā un izzinošā ekskursijā uz Latvijas Nacionālo bibliotēku – Gaismas pili.

Ekskursijas laikā skolēni iepazina bibliotēkas iespaidīgo arhitektūru, plašo grāmatu krājumu, uzzināja interesantus faktus par tās vēsturi un nozīmi Latvijas kultūrā.

Īpašu interesi raisīja Krišjāņa Barona Dainu skapis – unikāla latviešu kultūras vērtība, kurā glabājas tautasdziesmu lapiņas. Skolēni uzzināja, kā tika vāktas un apkopotas latviešu tautasdziesmas un kāpēc šis skapis ir tik nozīmīgs mūsu tautas kultūras mantojumā.

Skolēniem bija iespēja arī ielūkoties Latvijas naudas vēsturē, aplūkot agrākās latu banknotes un iepazīt to māksliniecisko noformējumu. Neizpalika arī neparasti atklājumi – Klusuma istaba un citas interesantas bibliotēkas vietas.

Ekskursija bija lieliska iespēja papildināt zināšanas, gūt jaunus iespaidus un pavadīt laiku kopā ar klasesbiedriem!

Jo mācīšanās nebeidzas pie skolas durvīm – reizēm visinteresantākās stundas notiek ārpus klases!

Anita TUKĀNE,
Krāslavas ģimnāzijas 6.klases audzinātāja
Autores un Olitas TRUSKOVSKAS foto

Avots: Ezerzeme
Datums: 16.10.2026

Kā izdzīvot 10.klasi un nepazaudēt sirdi Swedbankas un Gaismas pils labirintos

Jaunais mācību gads sākās kā jau katru gadu – ar krīzi - kad zvana modinātājs. Šķiet, ka tas nezvana, bet gan brutāli izmet tevi no siltās gultas tieši skarbajā 10. klases realitātē. Jauni klasesbiedri, kuru vārdus vēl joprojām jauc, fizikas formulas, kas izskatās pēc hieroglifiem, un vispārēja pārliecība, ka šis gads būs tikpat vienmuļš kā lineāla mala. Bet tad... nāca glābiņš. Ekskursija! Mūsu skolotāja, kurai pienākas milzīgs un nedalīts „paldies", nolēma, ka desmitajiem ir laiks iziet sabiedrībā un pamest ierastās skolas sienas. Galamērķis - Latvijas Nacionālā bibliotēka jeb Gaismas pils, programmas "Latvijas skolas soma" ietvaros.

Dienu pirms brauciena daudziem istaba atgādināja stratēģisko plānošanas centru. Iedvesma plūda pa visām malām, lai gan skaidrības par to, kas mūs sagaida, nebija nekādas. Ekskursijas rītā pie autobusa skats bija episks: daļa klasesbiedru atradās dziļā miega fāzē, citi drebēja rīta salā kā apšu lapas, bet dīvainā kārtā mēs visi smaidījām. Bija patīkami apzināties, ka esam gatavi šim nezināmajam nodoties kopā.

Un tad sākās lielais ceļš uz Rīgu. Autobusā sēdēšana pārvērtās par īstu izdzīvošanas un smieklu šovu. Mēs spēlējām spēles, runājām par visu un neko, un smējāmies tik skaļi, ka šoferis droši vien nožēloja savu profesijas izvēli. Pat skolotāja, atmetot akadēmisko stingrību, iesaistījās mūsu humora viļņos, ļaujot mums justies tik brīvi, it kā mēs būtu nevis klase, bet gan rokgrupa turnejā.

Jau tuvojoties bibliotēkas iespaidīgajai celtnei Daugavas krastā, mūs pārņēma bijība. Tā nav nekāda parasta māja! Bibliotēka mūs acumirklī pārsteidza ar savu neparasto, kalnam līdzīgo arhitektūru un tik plašām telpām, ka dažam labam desmitklasniekam uz brīdi šķita – šeit varētu apmaldīties uz visiem laikiem (un varbūt pat nokavēt nākamo fizikas kontroldarbu). Īpašā atmosfēra, kurā jūtama gadsimtiem uzkrātā gudrība, lika mums runāt pustonī un uz pirkstgaliem ieiet šajā grāmatu karaļvalstī.

Taču mēs turp nedevāmies, lai tikai klusi apbrīnotu dizainu. Mūs gaidīja nopietns pārbaudījums – izglītojoša nodarbība. Ja kāds sākumā domāja, ka mūs spiedīs lasīt biezas enciklopēdijas, viņš smagi kļūdījās. Tā bija iespēja paskatīties uz lietām no pavisam cita skatu punkta. Pēkšņi izrādījās, ka galvenais dzīvē nav Olimpiskais sprints – nebija svarīgi, cik ātri mēs uzdevumu izpildām un - vai esam paši pirmie.

Sadarbojoties komandās, mēs atklājām jaunus talantus savos klasesbiedros: kāds izrādījās stratēģis, kāds – ideju ģenerators, bet vēl kāds – vienkārši lielisks morālais atbalsts.

Pēc tam sekoja lielais kāpiens – mēs burtiski izbaudījām Gaismas pili, apskatot katru no tās stāviem. No pirmā līdz pat pašai augšai, kur pa logiem paveras skats uz Rīgas tornīem, kas lika pat lielākajiem viedtālruņu faniem uz brīdi atraut acis no ekrāniem un pateikt „Ooo!".

Būt kopā ar klasi ārpus skolas sola – tas tomēr ir pavisam cits stāsts. Bez skolas zvana dūkšanas mēs beidzot varējām vienkārši parunāties, pasmieties un darboties plecu pie pleca. Šī ekskursija lieliski pierādīja, ka mācīšanās nav tikai sēdēšana solos ar pildspalvu rokā. Vērtīgākās stundas ir tās, kurās jaunas zināšanas apvienojas ar patīkamiem, kopīgiem piedzīvojumiem un smiekliem. Bet.....

Rīga mūs sagaidīja ar diviem lieliem vaļiem: Latvijas Nacionālo bibliotēku un Swedbanku. Nokļūšana bankā bija mirklis, kad skolas teorija sadūrās ar skarbo finanšu

realitāti. Izrādās, ka skolas solā dzirdētie vārdi par nodokļiem un naudas plānošanu nav tikai bubulis, lai mūs biedētu, bet gan reālā dzīve! Mūs iemeta izaicinājumu virpulī. Komandu uzdevumos nācās kārtīgi pakustināt smadzeņu rievas un nopietni aizdomāties – piemēram, kur paliek visa mana kabatas nauda jau mēneša pirmajā nedēļā?

Pats lielākais pārsteigums bija mūsu klases saliedētība. Mēs, kas vēl tikko kautrīgi sēdējām solos un viens otru vērojām ar aizdomām, pēkšņi pie bankas un Gaismas pils uzdevumu galdiem atradām kopīgu valodu. Izrādījās, ka spējam strādāt kā labi ieeļļots mehānisms, kur viens zina atbildi par nodokļiem, bet otrs vienkārši prot skaisti runāt.

Mājupceļš bija maģisks. Pozitīvo emociju lādiņš autobusā bija tik liels, ka ar to varētu izgaismot pusi Rīgas. Noguruši, bet bezgala laimīgi, mēs dalījāmies dienas iespaidos. Šādi braucieni nav vienkārši bēgšana no stundām – tie ir kā restarts smadzenēm un sirdij. Mēs atvedām mājās ne tikai zināšanas par to, kā plānot budžetu, bet arī neaizmirstamas atmiņas un, pats galvenais, apziņu, ka šis 10. klases gads nebūs ne vienmuļš, ne garlaicīgs. Mēs esam komanda, un šis ir tikai sākums!

Džuljetas, Valērijas, Liliānas un Alīnas ekskursijas stāstus noklausījās un,
nevienu noslēpumu neizpaužot,
apkopoja 10.a klases audzinātāja Liene Andžāne
Foto no skolēnu arhīva

Avots: Ezerzeme
Datums: 09.10.2026

Skaļās lasīšanas sacensību dalībnieki, skolotāji un atbalstītāji.

Reģionālo sacensību organizatori – Mārupes novada bibliotēkas darbinieces un sacensību reģionālā fināla žūrijas pārstāvji.

Mārupes novadā aizvadīts Skaļās lasīšanas sacensību Pierīgas reģionālais fināls

15. septembrī Piņķos notika Nacionālās skaļās lasīšanas sacensību Pierīgas reģionālais fināls, kurā piedalījās astoņpadsmit 5. klašu skolēni no astoņiem novadiem – Siguldas, Ķekavas, Ropažu, Mārupes, Ādažu, Saulkrastu, Olaines un Salaspils novada – , kā arī no Jūrmalas valstspilsētas.

Mārupes novadu Pierīgas reģionālajā finālā pārstāvēja Dārta Rijniece no Mārupes pamatskolas, kura lasīja fragmentu no Sabīnes Bolmanes grāmatas "Meitene vārdā Vilo", un Ralfs Rozgals no Babītes vidusskolas ar fragmentu no Kristīnes Olsones grāmatas "Mūmijas noslēpums". Ceļā līdz Pierīgas finālam sākās novada atlasē – Mārupes novada finālā piedalījās piecpadsmit bērni no trim skolām: Jaunmārupes pamatskolas, Mārupes pamatskolas un Babītes vidusskolas. Savukārt skolu atlases posmos kopumā mūsu novadā piedalījās 430 bērni.

Par Pierīgas reģionālā fināla uzvarētāju kļuva Kristers Dāvids Cīrulis no Ķekavas novada, 2. vietu ieguva Valfrīds Vanags no Siguldas, savukārt 3. vietas diplomu saņēma Sofija Pinta no Salaspils novada.

Mārupes novada pašvaldības domes priekšsēdētāja vietnieks labklājības, izglītības, kultūras un sporta jautājumos Uģis Šteinbergs, atklājot pasākumu, uzsvēra tā nozīmi un lasīšanu kā vienu no vērtīgākajām lietām dzīvē. "Diemžēl pasaulē vairāk nekā septiņsimt tūkstoši cilvēku neprot lasīt. Mums ir paveicies ar bērniem, kuri ne tikai prot lasīt, bet prot to darīt ar izteiksmi un ieinteresējot citus. Tādi pasākumi ne tikai godina, bet arī veicina lasīšanu. Un tas ir būtiski, jo caur lasīšanu mēs iepazīstam pasauli un paši sevi," atzīst Uģis Šteinbergs.

Lasīšanas sacensību laikā dalībniekus uzmundrināja ģimenes, skolotāji, bibliotekāri un līdzjutēji. Arī žūrijas pārstāvji dalībniekiem veltīja iedrošinošus vārdus.

Konkursantu sniegumu vērtēja Latvijā pazīstamas personības – dzejnieks, dziesmu tekstu autors, mūziķis un producents Guntars Račs, grupas "Papīra lidmašīnas" solists un dziesmu autors Rihards Bērziņš, rakstniece un dzejniece Džena Andersone, aktieris un mūziķis Edgars Lipors, kā arī Latvijas Leļļu teātra aktrise un režisore Santa Didžus.

Svinīgās gaisotnes uzturēšanai viesus ar maģiskiem trikiem pārsteidza iluzionists, burvju mākslinieks Valdemārs Veiss, savukārt improvizators Viesturs Vizulis parūpējās, lai dalībnieki nejustu uztraukumu.

Pierīgas reģionālo finālu organizēja Mārupes novada bibliotēka ar Mārupes novada pašvaldības un Latvijas Nacionālās bibliotēkas atbalstu.

Nacionālās skaļās lasīšanas sacensības ir iekļautas Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstīto nozīmīgo kultūras pasākumu skaitā. Finansiālais atbalsts reģionālajiem starpfināliem tiek nodrošināts no Kultūras ministrijas valsts budžeta līdzekļiem Latvijas Nacionālās bibliotēkas "Lasīšanas veicināšanas programmas" ietvaros. Sacensības ir viena no sabiedrības iesaistes kustības "Restarts lasīšanai" aktivitātēm.

Pasākuma fotogalerija pieejama tīmekļvietnē gl.uz/e35w.

Lasi, domā, audz – kopā ar Mārupes novada bibliotēku!

Avots: Mārupes Vēstis
Datums: 19.10.2026

Kā kultūrai izdzīvot?

Skaidrs, ka iestādēm budžeti būs jāmazina arī nākamgad, taču kultūras darbinieku algu jautājumam būtu nepieciešams politisks risinājums

ANITA BORMANE

Lai kultūras darbinieku algas pielīdzinātu vidējām algām valstī, vajadzīgi vismaz 30 miljoni eiro. Protams, tas šajos apstākļos ir nereāls skaitlis.

"Kultūra (iz)dzīvo" – ar šādu moto, aicinot iesaistīties, laikā pirms 2027. gada valsts budžeta pieņemšanas arī kultūras cilvēki sākuši skaļāk runāt par nepietiekamo finansējumu un pieaugošo krīzi kultūras darbinieku atalgojumā. Latvijas kultūras darbinieku atalgojumam kopš 2024. gada nav bijis nekāda pieauguma un ilgstoši – jau kopš 2019. gada – nav piemērots arī inflācijas koeficients. Vissāpīgāk budžeta griezumus izjuta un joprojām izjūt muzeju, arhīvu, bibliotēku darbinieki, jo šajās iestādēs algas vienmēr ir bijušas uz trauslās izdzīvošanas robežas.

Akcijas "Kultūra (iz)dzīvo" organizatoru vidū ir biedrība "Laiks kultūrai" (tajā apvienojušies lielāko kultūras valsts organizāciju vadītāji) un Latvijas Profesionālo mūzikas kolektīvu asociācija, kurā darbojas valsts vadošie simfoniskie un kamerorķestri, Valsts akadēmiskais koris "Latvija", Latvijas Nacionālā opera un balets, Latvijas Radio bigbends, kā arī Latvijas Mūzikas akadēmija. Savādi liekas, ka kultūras protestos tik mazu aktivitāti izrāda Edvīna Krieviņa vadītā Latvijas Kultūras darbinieku arodbiedrību konfederācija. Lai gan, no otras puses, tā liekas kā "tradīcija", kas tika centīgi un varai pakļāvīgi īstenota jau viņa priekšteča Alda Misēviča laikā.

Deviņi simti astoņdesmit eiro alga pirms nodokļu nomaksas kādas pašvaldības muzejā, toties prasības pretendentam aizņem gandrīz visu sludinājuma lapu. No 1050 līdz 1150 eiro pirms nodokļiem Latvijas Nacionālajā bibliotēkā galvenajam bibliogrāfam ar augstāko izglītību un ļoti plašu pienākumu loku. Nepilni 1200 eiro vēsturniekiem, muzeja speciālistiem Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā... Šo uzskaitījumu var turpināt ilgi. Šeit ietilpst atalgojums gan pašvaldību (tur algas atkarīgas no katras vietvaras apstākļiem un attieksmes pret darbinieku), gan valsts kultūras institūcijās – mūziķi, teātru un operas tehniskie darbinieki (2024. gadā sešu procentu atalgojuma pieaugums bija paredzēts vienīgi aktieriem) u. c.

Speciālistu mazās algas ir sevišķi kultūras atmiņu institūcijās (arhīvs, muzeji, bibliotēkas), kurās tās jau vēsturiski ir viszemākās un iespējas pelnīt ir diezgan mazas, neraugoties uz to pēdējo nelielo pieaugumu (par 30 līdz 50 eiro) 2024. gadā, aizvien vairāk atpaliek no vidējā atalgojuma valstī, kas 2026. gada 1. ceturksnī ir bijis 1831 eiro. Tāpat tās atpaliek no kolēģu algām pārējās Baltijas valstīs.

No politiķiem (piemēram, bijušā finanšu ministra Arvila Ašeradena) ne reizi dzirdēts refrēns par pārfinansēto kultūru. Tas sakņojas statistikas kļūdā, kad kultūras tēriņiem tiek pieskaitīti arī izdevumi, kas saistīti ar infrastruktūru u. c. Taču skaidrs, ka iestādēm budžeti būs jāmazina arī nākamgad, un izskanējis: lai kultūras darbinieku algas pielīdzinātu vidējām algām valstī, vajadzīgi vismaz 30 miljoni eiro. Protams, tas šajos apstākļos ir nereāls skaitlis, tomēr būtu nepieciešams, lai valdības politikas līmenī parādītos vismaz kāda atalgojuma jautājuma virzība. Lai neizskanētu tikai apgalvojumi, ka kultūra jau ir pārfinansēta, ka kultūras cilvēkiem jāstrādā vairāk, bet būtu skaidrs risinājums soli pa solim šai problēmai.

Jautājumi, kas kultūras budžetā būs jārisina, ir patiešām ļoti jūtīgi. Kultūras ministram, lai arī kurš tas būtu Andra Kulberga valdībā, būs jāskatās, kas ir tas melnais caurums, kur aizplūst kultūrai paredzētā nauda (2026. gadā kultūras budžets bija 253,1 miljons eiro). Jau tagad ir ļaudis, kas TV ekrānos apgalvo, ka pie visa vainīgas ir bibliotēkas, esot jāmazina to skaits.

Jau izskanējis, ka viens no risinājumiem varētu būt pārskatīt vienu trešdaļu budžeta finansējuma, kas aiziet kultūrizglītībai. Varētu tikt palielināti vecāku līdzmaksājumi, tomēr jāatceras: sākot zāģēt šo zaru, tas var tieši trāpīt pa nākamo Dziesmu svētku dalībnieku skaitu. Var kādu muzeju slēgt vai apvienot ar kādu citu. Var mainīt juridiskos statusus un piederību. Vai veikt vispārēju kultūras iestāžu auditu, kurā droši vien atradīsies pozīcijas, kur ietaupīt. Protams, jebkurš šāds lēmums izraisīs lielas diskusijas un neapmierinātību.

Kultūras darbinieku akcija noslēgsies 23. novembrī – "Spēlmaņu naktī" –, bet viens no tās centrālajiem notikumiem būs 10. novembrī, kad Rīgas Kongresu namā norisināsies Latvijas Profesionālo mūzikas kolektīvu asociācijas rīkotais koncerts, kurā piedalīsies labākie mūzikas kolektīvi, kori, kā arī Latvijas Nacionālās operas un baleta solisti. Ieeja būs par ziedojumiem. Kaut kā maz cerību, ka šo koncertu sadzirdēs.

Avots: Latvijas Avīze
Datums: 28.10.2026

Krāslavas novada bibliotēkā atklāts bibliomāts – jaunas iespējas lasītājiem!

8. oktobrī Krāslavas novada bibliotēkā valdīja priecīgs satraukums – svinīgi tika atklāts bibliomāts, kas turpmāk lasītājiem piedāvās vēl ērtāku un mūsdienīgāku veidu, kā izmantot bibliotēkas pakalpojumus.

Bibliomāts uzstādīts, īstenojot Krāslavas novada pašvaldības projektu "Bibliomāta pakalpojuma ieviešana Krāslavas novadā". Projekta mērķis ir uzlabot bibliotēku pakalpojumu pieejamību novada iedzīvotājiem un veicināt lasīšanas paradumu attīstību, piedāvājot mūsdienīgu iespēju saņemt un nodot grāmatas sev piemērotā laikā.

Atklāšanas dienā pie bibliotēkas pulcējās tās darbinieki, lasītāji un citi interesenti, lai iepazītu jauno iekārtu un tās piedāvātās iespējas. Pasākuma laikā tika demonstrēta bibliomāta darbība un tika pārrunāts, kā tas palīdzēs padarīt grāmatu saņemšanu un nodošanu pieejamāku tiem, kam nav iespējas apmeklēt bibliotēku tās darba laikā. Par simbolisku mirkli kļuva pirmās grāmatas izņemšana, ko svinīgi veica bibliotēkas darbiniece. Ar šo grāmatu pie bibliomāta labprāt fotografējās arī apmeklētāji, iemūžinot jauno posmu bibliotēkas attīstībā. Īpašu atmosfēru svarīgajam notikumam piešķīra Aleksandra Maijera muzikālais pavadījums.

Bibliomāta atklāšana aplicināja, ka bibliotēka turpina attīstīties, meklējot jaunus veidus, kā būt tuvāk saviem lasītājiem un veicināt grāmatu pieejamību ikdienā. Iekārtas lietošana ir vienkārša – izlasīto grāmatu nodošanai ir speciāls nodalījums bibliomātā, savukārt grāmatu saņemšanai ir jāpiesakās, zvanot bibliotēkai vai elektroniski veicot pasūtījumu Krāslavas novada bibliotēku kopkatalogā. Lai pirmie soļi bibliomāta iepazīšanā būtu vēl aizraujošāki, pirmajiem grāmatu pasūtītājiem paredzētas nelielas balviņas.

Pēc svinīgās bibliomāta atklāšanas apmeklētājiem bija iespēja baudīt vēl kādu rudenīgu kultūras notikumu – Dzejas dienu pasākumu, kurā uzstājās Daugavpils teātra aktieri Kristīne Veinšteina un Sandis Ulpe.

Kristīne Veinšteina ar izjustiem lasījumiem aicināja klausītājus iegrimt vārdu radītajās noskaņās, sajust emociju daudzveidību un atklāt dzejas īpašo spēku. Savukārt Sandis Ulpe priecēja klātesošos ar savu skanīgo balsi un visiem zināmiem skaņdarbiem, radot svinīgu un sirsnīgu gaisotni.

Dzejas lasījumi un mūzika organiski savijās un papildināja viens otru, dāvājot apmeklētājiem iespēju uz brīdi apstāties ikdienas steigā, ieklausīties vārdos un melodijās, ļauties sajūtām un baudīt mākslas klātbūtni. Šis pasākums kļuva par

skaistu turpinājumu bibliomāta atklāšanas svētkiem, apvienojot prieku par jaunajām iespējām bibliotēkā ar literāru un muzikālu baudījumu.

Šī diena Krāslavas novada bibliotēkā vēlreiz apliecināja, ka bibliotēka ir daudz vairāk nekā vieta, kur atrodamas grāmatas. Tā ir dzīva un iedvesmojoša satikšanās telpa, kas aug un attīstās, vieno cilvēkus un padara kultūru par daļu no ikdienas.

Juta DOMBROVSKA
Jutas DOMBROVSKAS foto

Avots: Ezerzeme
Datums: 16.10.2026

Bibliotēkai Gulbenē būs jaunas kāpnes

Izjauktas un norobežotas ir Gulbenes novada bibliotēkas centrālās ieejas kāpnes. Ieiet ēkā apmeklētāji joprojām var no parādes puses, taču – izmantojot uzbrauktuvi, kura paredzēta cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kā arī māmiņām ar bērnu ratiņiem. Bibliotēkas direktore Sabīne Jefimova saka, ka šādas neērtības nebūs ilgi. Būvdarbus veic SIA "Vidzemes būvnieks", kas sola darbus pabeigt ātri.

S.Jefimova stāsta, ka izjauktās kāpnes bija veidotas no bruģa un sala apstākļos bruģis vietām cilājās. "Kāpnes bibliotēkai tika remontētas pēdējo reizi tad, kad tika izveidota arī uzbrauktuve. Ziemas laikā kāpnes bija kļuvušas nedrošas. Cilvēki sūdzējās. Bija jārod risinājums. Pašvaldība šim nolūkam piešķīra finansējumu. Pakāpieni tiks nomainīti. Materiāli jau ir atvesti, darbs notiek," viņa informē.

Lai izvēlētos darba veicēju, notika cenu aptauja. Cenā iekļauti arī demontāžas darbi, būvgružu utilizēšana, kā arī jaunas kāpņu konstrukcijas izveide. S.Jefimona norāda, ka jaunie pakāpieni būs atšķirīgi, drošāki un tas veido sadārdzinājumu. SIA "Vidzemes būvnieks" visu apņemas veikt par 9969 eiro kopā ar PVN.

Gulbenē bibliotēkai uzbrauktuve izveidota un pakāpieni sakārtoti tika 2001. gada pavasarī – liecina "Dzirksteles" arhīva informācija. Toreiz šāda projekta realizācija ar SOROS fonda, pašvaldības un vietējo uzņēmēju atbalstu izmaksāja vairākus tūkstošus latu.

Bibliotēkas ēka Gulbenē, O.Kalpaka ielā 60 A, ir uzcelta 1985. gadā.

— Diāna Odumiņa

BIBLIOTĒKA GULBENĒ joprojām ir pieejama apmeklētājiem no parādes puses, taču pagaidām – izmantojot uzbrauktuvi. Šajā ēkā, kā zināms, tiek nodrošināti ne tikai bibliotēkas pakalpojumi. Te ir telpas arī novada Dzimtsarakstu nodaļai un Gulbenes saimnieciskās pārvaldes darbiniekam, kurš atbild par pilsētas kapsētām.

Avots: Dzirkstele
Datums: 27.10.2026

"Lasīt" ar ausīm

Ligita Kupčus-Apēna, "Kurzemes Vārds"

Grāmatu vairs ne vienmēr tur rokās. To var klausīties automašīnā, pastaigā, gatavojot vakariņas vai vakarā aizvērtām acīm. Vienam audiogrāmata ir ērts veids, kā saspringtajā ikdienā tomēr tikt pie literatūras, citam – iespēja turpināt lasīt laikā, kad redzes pasliktināšanās vai citas grūtības drukātu tekstu padarījušas nepieejamu. "3K" skaidroja, cik plašas iespējas latviešu valodā vispār ir tiem, kuri izvēlas literatūru uztvert ar ausīm.

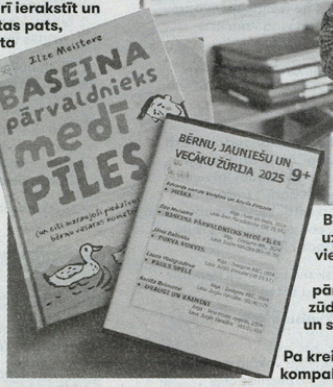

Dienvidrietumu bibliotēkā ir ierīce, kurā iespējams ievietot drukātu tekstu. Ierīce to skenē un nolasa balsī, turklāt tekstu iespējams arī ierakstīt un saglabāt. Tas gan nav tas pats, kas profesionāli ierunāta audiogrāmata.

EGONA ZĪVERTA FOTO

Bibliotekāre Ilze Kārkliņa saka, ka audiogrāmata nav jāuztver kā drukātās grāmatas konkurente. Tā drīzāk ir vēl viens ceļš pie literatūras. Cilvēkam, kurš visu mūžu lasījis un pēkšņi redzes dēļ vairs nevar izšķirt burtus, iespēja pāriet uz audio nozīmē, ka grāmatas no viņa dzīves nepazūd. Bērnam ar disleksiju audio var palīdzēt uztvert tekstu un sekot līdzi mācībām. Citam tā vienkārši ir ērtāka forma.

Pa kreisi grāmata mums ierastā formā, pa labi – ierunāta kompaktdiskā. Lasītājiem pieejama arī jaunākā literatūra.

DIVI TŪKSTOŠI GRĀMATU – DAUDZ VAI MAZ?

Viena no vietām Liepājā, kur pieejamas audiogrāmatas, ir Dienvidrietumu bibliotēka. Vadītāja Ilze Kārkliņa raksturo, ka agrāk šis pakalpojums bijis tādam kā slēgtajam klubiņam – lielākoties cilvēkiem ar redzes invaliditāti. Pēc izmaiņām Autortiesību likumā pielāgoto literatūru var saņemt plašāks cilvēku loks. "Ja cilvēks atnāk uz bibliotēku un saka, ka redzes problēmu dēļ vairs nevar labi izlasīt drukātu tekstu, bet vēlas turpināt lasīt citā veidā, viņš aizpilda reģistrācijas veidlapu un pats apliecina, ka atbilst nosacījumiem pielāgotās literatūras saņemšanai," stāsta bibliotēkas vadītāja. Vienlaikus lasītājs uzņemas atbildību audiogrāmatu neizplatīt tālāk internetā, jo jāievēro autoru tiesības. Bibliotēkā pieejama ne tikai audioliteratūra, bet arī grāmatas lielajā drukā un Braila rakstā. Bibliotēkas vadītāja saka – svarīgākais ir tas, ka cilvēkam paliek iespēja lasīt pat tad, ja ierastajā veidā tas vairs nav iespējams.

No vienas puses, mūsdienās audiogrāmatas šķiet arvien ierastākas. No otras – latviešu valodā izvēle nebūt nav liela. I. Kārkliņa zina teikt, ka pieejams ap diviem tūkstošiem audiogrāmatu. "Tas nav pārāk liels piedāvājums," viņa vērtē. Grāmatas lielākoties ieskaņo Latvijas Neredzīgo bibliotēkas ierakstu studijā Rīgā. Ilze kā labu piemēru min Lietuvu, kur vairāk iesaista brīvprātīgos, kas ielasa grāmatas, tādējādi piedāvājumu paplašinot. Iepriecinoša ir ziņa, ka Latvijas Neredzīgo bibliotēkā atvērs vēl vienu ierakstu studiju, kur plānots aicināt palīgos brīvprātīgos. Bet ar visu to citas bibliotēkas lasītājs ar redzes traucējumiem nevar vienkārši izvēlēties un "pasūtīt", kuru darbu vēlētos kā nākamo saņemt audio formātā. To izlemj Latvijas Neredzīgo bibliotēka.

I. Kārkliņa stāsta, ka ierakstu studija Rīgā darbojas jau kopš 20. gadsimta 60. gadiem. Sākumā bijuši lenšu ieraksti, pēc tam kasetes, vēlāk diski, bet tagad – digitālie faili. Līdz ar katru tehnoloģiju maiņu jādomā arī par to, kā saglabāt iepriekš ierakstīto un pārnest to jaunā formātā. Dienvidrietumu bibliotēkā vēl arvien sastopami lasītāji, kuri klausās diskus, jo ne visiem mājās ir internets vai pieejamas jaunākās tehnoloģijas. Taču pašlaik visbiežāk izmantotais formāts ir USB zibatmiņa. Grāmatas tajā ieraksta, ievieto īpašā aploksnē un var pat bez maksas nosūtīt lasītājam, piemēram, uz pansionātu vai citā Latvijas vietā. Tas ir valsts apmaksāts pasta pakalpojums cilvēkiem ar redzes traucējumiem.

Bibliotekāra darbā reizēm jābūt arī mazliet tehnoloģiju konsultantam. Audiogrāmatas var ierakstīt cilvēka telefonā vai planšetē, taču katra ierīce ir citāda. "Man ir jāatklāj katrā telefonā, kā tas cilvēks var veiksmīgi to grāmatu atrast un klausīties," stāsta I. Kārkliņa. Pieeja esot ļoti individuāla. Jāpiebilst, ka bibliotēkas lasītāji ar redzes traucējumiem var attālināti izmantot bibliotēkas digitālos resursus un iespēju audiogrāmatas saņemt elektroniski, t. i., paši lejuplādēt bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes sistēmā "Balss".

SŪTA GRĀMATAS ARĪ PA PASTU

Dienvidrietumu bibliotēkai ir ap sešsimt lasītāju, kuri izmanto pielāgoto literatūru. Ne visi izvēlas tikai audio – daļa klausās grāmatas, bet izmanto arī izdevumus lielajā drukā. Aptuveni puse šo lasītāju pakalpojumu saņem attālināti – pansionātos, citās bibliotēkās un ārpus Liepājas. Pašā bibliotēkā regulāri nākot ap diviem simtiem un nedaudz vairāk vietējo lasītāju.

Viens no izplatītiem stereotipiem ir, ka audiogrāmata tomēr nav "īsta lasīšana" un klausoties teksts paliekot atmiņā sliktāk. Ilzes pieredze ar bibliotēkas lasītājiem to neapstiprinot. Turklāt daļai cilvēku tieši audio var būt vispiemērotākais veids, kā tekstu uztvert. Tas īpaši attiecas uz bērniem ar disleksiju un citām lasīšanas grūtībām. Ilze stāsta, ka audio atbalstu sen izmanto logopēdijā, jo bērnam, kurš tikai mācās lasīt vai kuram drukātā teksta uztvere sagādā grūtības, klausīšanās var palīdzēt saprast saturu un neatpalikt mācībās. Dienvidrietumu bibliotēka sadarbojas ar atsevišķiem logopēdiem, kuri bērnus ar lasīšanas grūtībām nosūta uz bibliotēku.

PATĪK GAN BIOGRĀFIJAS, GAN DETEKTĪVI

Vienu absolūti iecienītāko žanru I. Kārkliņa nosaukt nevar. Gaumes esot tikpat dažādas kā paši cilvēki. Daļai patīk ceļojumu literatūra, taču tās piedāvājums ātri tiekot izsmelts. Ļoti pieprasītas esot biogrāfijas un autobiogrāfijas par pazīstamiem cilvēkiem. Patīk arī latviešu autoru darbi – dzīvesstāsti, attiecību tēmas, stāsti par Latvijas laukiem. Tajā pašā laikā klausītāji labprāt izvēlas arī skandināvu detektīvus.

Pārsvarā audiogrāmatu piedāvājumā ir daiļliteratūra. Nozaru literatūras ir maz – pa kādam psiholoģijas vai reliģijas izdevumam, biogrāfijām, taču kopumā izvēle šajā ziņā esot ierobežota. Un tas ir viens no galvenajiem trūkumiem – audiogrāmatu lasītājam nav tādas pašas izvēles kā cilvēkam, kurš var aiziet pie plaukta.

I. Kārkliņa stāsta: lai arī strauji attīstās tehnoloģijas, kas pārvērš rakstītu tekstu audio formātā, tomēr līdz šim tas nav palīdzējis papildināt audiogrāmatu piedāvājumu latviešu valodā.

KLAUSĪŠANĀS IR BŪTISKA VALODAS APGUVĒ

Liepājas teātra aktrise Karīna Tatarinova ir izveidojusi Liepājas Radio teātri un nodevusi klausītājiem vairākas audioizrādes. Viņa gan īpaši uzsver – audiogrāmata un audioizrāde ir divas atšķirīgas lietas. "Bet, ja man jautā, kura ir vajadzīgāka, es teiktu – vajadzīgas ir abas! Audiogrāmatām mūsdienās noteikti ir sava vieta. Dzīves ritms ir tāds, ka cilvēkam bieži vien nav iespējas apsēsties un grāmatu izlasīt. Turklāt populārākās grāmatas bibliotēkās reizēm nemaz nav uzreiz pieejamas – uz tām stāv rindā. Tas gan, manuprāt, ir ļoti priecīgs fakts – ka cilvēki joprojām gaida rindā uz grāmatām."

Taču audiogrāmata nav tikai ērtāks veids, kā literatūrai atrast vietu aizņemtā ikdienā. Daļai cilvēku tā ir iespēja turpināt lasīt vispār. K. Tatarinova spriež, ka audiogrāmata ir īpaši nozīmīga tiem, kuriem drukāto tekstu ir grūti vai vairs nav iespējams lasīt. "Daudziem vecākiem cilvēkiem ir redzes problēmas, citiem grūti nokļūt līdz bibliotēkai, un viņiem klausīšanās var būt daudz ērtāka. Manuprāt, audiogrāmatas var būt saistošas arī latviešiem, kuri patlaban atrodas citviet pasaulē. Tās var būt noderīgas arī cilvēkiem, kuri mācās latviešu valodu. Klausīšanās ir ļoti būtiska valodas apguves daļa, un grāmatas klausīšanās var palīdzēt gan valodas izjūtai, gan vārdu krājumam."

Nora Sudmale sauc sevi par lielu audiogrāmatu klausītāju. Galvenais iemesls – viņa daudz laika pavada ceļā. "Braucot pie stūres, fizisku grāmatu lasīt nevaru un neko citu īsti arī darīt nevaru, tāpēc izmantoju laiku un klausos audiogrāmatas," viņa stāsta. Pēdējā gada laikā proporcija starp fiziskajām un audiogrāmatām viņas ikdienā pat nosvērusies par labu klausāmajām, lai gan drukātās grāmatas Nora joprojām lasa.

Sākumā viņa izmēģinājusi dažādus žanrus – populārzinātniskas un pašpalīdzības grāmatas par psiholoģiju, paradumiem un personības attīstību, bet nu pievērsusies daiļliteratūrai.

Pārsvarā Nora audiogrāmatas klausās angļu valodā, izmantojot platformu "Audible", kur tās iegādājas līdzīgi kā grāmatas interneta grāmatnīcā. Nora gan atzīst – pilnībā pāriet tikai uz lasīšanu un klausīšanos angliski viņa negrib. "Ir sajūta, ka valoda sāk noplicināties, ja klausās tikai svešvalodā," viņa saka. Tāpēc fiziskās grāmatas labprāt izvēlas latviski.

Viņas paziņu lokā daudzi klausās raidierakstus, taču N. Sudmale novērojusi, ka tas automātiski nenozīmē interesi arī par grāmatām audioformātā. Viens no iemesliem varētu būt cena – raidieraksti lielākoties ir pieejami bez maksas, savukārt kvalitatīva un jaunākā literatūra audiogrāmatu platformās bieži jāiegādājas. Ir vēl kāda atšķirība no drukātās grāmatas. Fizisku grāmatu pēc izlasīšanas var iedot draugam un pateikt: "Man ļoti patika, izlasi arī tu." Ar iegādātu audiogrāmatu tā parasti nevar rīkoties.■

!

- **Vietnes, kur latviešu audiogrāmatas var atrast, iegādāties un klausīties: *https://audiolasitava.lv/; https://audio-gramata.lv/audiogramatas/; www.klausitava.lv.***

Avots: Kurzemes Vārds
Datums: 28.10.2026

Ar īpašu pasākumu ieinteresē bērnus lasīt

Čaklākie vasarā izlasīja vairāk nekā 30 grāmatu

SKRĪVERU BĒRNU BIBLIOTĒKĀ uz vasaras lasīšanas bingo noslēguma pasākumu pulcējās čaklākie lasītāji. Diplomus un pieminas balviņas saņēma tie, kuri vasarā izlasīja desmit un vairāk grāmatu. Un tā bija vismaz puse no bērniem, kuri vasaras sākumā pieteicās piedalīties lasīšanas bingo.

Agitas Grīnvaldes-Irukas foto

→ 6. lpp.

Ar īpašu pasākumu ieinteresē bērnus lasīt

→ 1. lpp.

Skrīveru bērnu bibliotēka vasarā aicināja bērnus iesaistīties interesantā aktivitātē — vasaras lasīšanas bingo, un oktobrī darbīgākie pulcējās noslēguma pasākumā, kurā apbalvoja čaklākos lasītājus.

AGITAS GRĪNVALDES-IRUKAS
TEKSTS UN FOTO

Bibliotēkas vadītāja Jolanta Amanda Daukšte un bibliotekāre Kristīne Andrule maijā, kad sākās lasīšanas bingo, bija sagatavojušas grāmatu sarakstu atbilstoši bērnu vecumam. Tajā tika iekļautas gan "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2026" grāmatas, gan arī, piemēram, komiksi un žurnāli, lai lasāmviela būtu daudzveidīga un interesanta. "Tu vari izvēlēties savu lasīšanas ceļu — mesties izaicinājumā un aizpildīt bingo kartīti vai arī koncentrēties un lasīt tikai "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2026" grāmatas, lai kļūtu par oficiālu žūrijas ekspertu," tāds bija bibliotēkas aicinājums, atklājot lasīšanas bingo aktivitāti.

Lasīšanas bingo pieteicās 42 bērni galvenokārt vecumā no 5 līdz 15 gadiem, taču bija arī jaunāki lasītāji. Katram tika iedota īpaši sagatavota grāmatu bingo karte, kurā par katru izlasīto grāmatu varēja saņemt bibliotēkas zīmogu. Jolanta Amanda Daukšte piebilst, ka bērniem ļoti paticis krāt šos zīmodziņus. Lai lasīšanu padarītu vēl interesantāku, tika aicināti izvēlēties grāmatu, piemēram, ar ziliem vākiem vai to, kuras nosaukums sākas ar tādu pašu burtu kā bērna vārds. "Mēs it kā iedevām lasāmo grāmatu sarakstu, bet reizē devām arī izvēles brīvību. Tas arī piesaistīja bērnus, kuri varbūt ikdienā lasa mazāk, bet meklēšanas prieks un sacensību gars viņus ievilka lasīšanas azartā," stāsta Jolanta Amanda.

Piemēram, jaunākā lasītāja Emīlija ar mammas palīdzību vasaras garumā izlasīja 35 grāmatas. Bet bērnu, kuri izlasīja 30 un vairāk grāmatu, bija patiešām daudz. Tas nozīmē, ka ir gan interese, gan vēlme lasīt. Tas apgāž bieži dzirdēto apgalvojumu, ka bērni mūsdienās grāmatas nelasa. Lasa gan, tikai jāprot ieinteresēt.

Gaidot pasākuma sākumu, mammas, kas pavadīja bērnus uz bibliotēku, atzina, ka lasīšanas bingo ieinteresējis lasīt vairāk, radījis pozitīvas emocijas. Piemēram, skatoties kādu multenīti, tās varonis nav īpaši paticis, bet pēc grāmatas izlasīšanas domas mainījušās. Jolanta Amanda piebilst, ka bērni arī savā starpā aktīvi pārrunājuši izlasīto, dalījušies domās par to, kā kuram veicies, kas paticis, cik kuram zīmodziņu. Ieteikuši viens otram nākamo grāmatu, kura pašam likusies interesanta.

Bibliotēkas darbinieces stāsta, ka šī noteikti kļūs par tradīciju. Viņas jau sākušas domāt, ko piedāvāt lasīt nākamajā sezonā, un sola, ka tās noslēgumā noteikti visi kopā dosies pārgājienā. Tāda iecere bijusi arī šogad, taču nav bijuši piemēroti laikapstākļi.

Vadītāja stāsta, ka visu laiku censas bērniem piedāvāt dažādas aktivitātes, lai būtu interesanti apmeklēt bibliotēku. Paralēli lasīšanas bingo aktivitātei bibliotēka iesaistījusies arī "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā", tiek rīkotas arī dažādas izstādes. Piemēram, šobrīd var apskatīt Aleksandra Dementjeva gleznas, kas izkrāsotas pēc numuriem, arī viņa darinātās rotas un ļoti interesantu un plašu cūciņu kolekciju. Tas mudina arī bērnu vecākus šeit iegriezties un pakavēties ilgāk. Ciemos uz bibliotēku nāk bērni no bērnudārza, savukārt bibliotēkas darbinieces iet pasākumos uz skolu. Vasarā bērni bibliotēkā bieži vien uzturas visu dienu, jo tur var saturīgi pavadīt brīvo laiku, spēlēt galda spēles, minēt krustvārdu mīklas, zīmēt, izmantot datoru, savukārt skolas laikā vairāk ir pēcpusdienās, pēc stundām. ◆

SKRĪVERU BĒRNU BIBLIOTEKĀRE Kristīne Andrule sveic Līgu Lašinsku. Vasaras lasīšanas bingo piedalījās arī Līgas māsa Laura un brālis Raimonds.

Avots: Staburags
Datums: 27.10.2026

Pēc grāmatām – arī pēc garas dienas pilsētā

Rudenī, kad āra darbi apdarīti, Kabiles bibliotēkas lasītāji kļūstot čaklāki.

„Pirmā izvēle ir jaunākās grāmatas, iecienīti ir latviešu rakstnieku darbi. Vieni nāk ar konkrētu sarakstu, citiem jāpalīdz izvēlēties. Visradošākie ir tie bērni, kuriem nosaukums reizēm piemirsies. Pēc viņu gleznainā apraksta jāsaprot, par kuru grāmatu ir runa," stāsta bibliotekāre Daiga Riežniece.

Pēc Kabiles pamatskolas slēgšanas bērnu apmeklējums samazinājies, taču esot prieks par tiem, kuri pēc garas dienas skolā Kuldīgā tomēr atrod laiku atnākt. Čakli lasītāji esot no daudzbērnu ģimenēm.

„Īpaši ir tie mirkļi, kad pie mums viesojas kāds novadnieks. Dzejas dienās ar kabilniekiem tikās dzejnieks Jans Ikes (Jānis Lūciņš), kurš daļu bērnības pavadījis pie vecvecākiem *Sipju* mājās, un kavējās sirsnīgās atmiņās par vecotēvu.

Šogad bibliotēkā var lasīt 23 preses izdevumus un izmantot *Lursoft* laikrakstu bibliotēku *News.lv*, kurā apkopoti raksti no centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem. Uz mājām te izsniedz grāmatas, žurnālus un galda spēles. Šī rudens lasītākās grāmatas esot *Vilkatis*, *Cauri tumsas lokiem*, *Andrejs Lihtenbergs*, *Tumšie ūdeņi*, *Ģimene augšstāvā* un *Sašķeltā zeme*.

Avots: Kurzemnieks
Datums: 27.10.2026

Aknīstē nodibināts Lasītāju klubiņš

Uz pirmo tikšanos pulcējās zinātkāras un atsaucīgas dāmas ar atšķirīgiem lasīšanas paradumiem un literāro gaumi, bet ar vienu kopīgu iezīmi – mīlestību pret grāmatām un lasīšanu.

Bibliotēkas arhīva foto

Mēdz teikt, ka pirmdienās pat kuģi neejot jūrā. Bet mums pirmdiena, 26. oktobris, bija tāds zīmīgs datums – apritējuši 80 gadi, kopš veikts pirmais ieraksts Aknīstes bibliotēkas inventāra grāmatā. Tas ir labs iemesls, lai uzsāktu kaut ko jaunu – dibinātu Aknīstes bibliotēkas Lasītāju klubiņu!

Nākamā tikšanās notiks 30. novembrī plkst. 16.00 Aknīstes bibliotēkā. Pēc skolotājas Annas Žindigas ierosinājuma vienojāmies par novembra patriotiskajai sajūtai piemērotu tēmu «Mājas». Lasīsim katra citu grāmatu un satiekoties dalīsimies savos iespaidos. Ja nevarēji ierasties uz pirmo tikšanos, bet vēlies pievienoties, laipni aicināts!

AKNĪSTES BIBLIOTĒKA

Avots: Brīvā Daugava
Datums: 30.10.2026

Mārupes novada bibliotēkas dārzā tapis murālis "Savvaļa"

Īstenojot Mārupes novada bibliotēkas projektu "Jaunas kultūrvietas izveide bibliotēkas dārzā Piņķos", Jūrmalas ielā 14A tapis monumentāls ārsienas gleznojums "Savvaļa". Lai kultūrvieta kļūtu par krāšņu un iedvesmojošu vidi, koncepcijas izstrādē piesaistīta Mārupes Mūzikas un mākslas skolas atbalsta biedrība. Gleznojuma iecere apvienojusi jaunradi un iztēli. Monumentālā ārsienas gleznojuma pamatā ir jaunās mākslinieces Annas Floridas Ussu-Sņežko darbs, un to īstenojuši Mārupes Mūzikas un mākslas skolas audzēkņi mākslas pedagogu Ievas Markēvičas, Vitālija Kondraščuka un Līgas Sakses vadībā. "Savvaļa" bagātina bibliotēkas dārzu, radot vizuālu, latvisku stāstu, kurā fantāzija savijas ar dabu un atklāj krāsu, formu un tēlu bagātību.

Projekta "Jaunas kultūrvietas izveide bibliotēkas dārzā Piņķos" Nr. 25-04-CL04-C0LA19.2201-000006.

Mārupes novada bibliotēka

Līdzfinansē Eiropas Savienība

2027 Nacionālais attīstības plāns

Pierīgas Partnerība

Avots: Mārupes Vēstis
Datums: 19.10.2026

FOTO – NO KAUŅAS PILSĒTAS BIBLIOTĒKAS

Ēno Kauņas bibliotekārus

No 7. līdz 9. oktobrim četri Kurzemes bibliotekāri, ieskaitot saldenieci Evitu Spulašu un kursīšnieku Mārtiņu Lagzdonu, vēroja, kā strādā kolēģi Kauņā. Pieredzes apmaiņas programmā "Erasmus+" iepazīta Kauņas pilsētas bibliotēka un piecas filiāles, kā arī Kauņas reģionālā iestāde. Interesanti, ka katra bibliotēka specializējusies citā virzienā. Vienā piedāvā spēles un izlaušanās istabu, citā mūzikas ierakstus un mākslas izdevumus. Lietuvieši pastāstīja arī par saviem standarta pakalpojumiem, inovācijām un starptautisku projektu "Emociju bibliotēkas". Pirms vairākiem mēnešiem kurzemnieki ēnoja kolēģus Igaunijā. 57

Avots: Saldus Zeme
Datums: 16.10.2026

Viss, kas notiek, ir Noras īstenības izteiksme

Rakstnieces Noras Ikstenas pasaule sniedzās tālu pāri Latvijas robežām, taču daļa no tās vienmēr paliks tepat, Iķšķilē. Atklājot rakstnieces piemiņai veltīto lasītavu Iķšķiles bibliotēkā, tās vadītāja Dace Rempe atgādināja, cik cieši Nora saistīta ar šo pilsētu. Viņa labprāt atsaukusies aicinājumiem piedalīties vietējos pasākumos un nekad nav bijusi vienaldzīga pret to, kas notiek pilsētā, ko sauca par savām mājām.

BAIBA TRUMEKALNE
PUBLICITĀTES

Viņa mērojusi tos pašus ceļus, staigājusi pa tiem pašiem mežiem un raudzījusies uz to pašu Daugavu, kas dienu no dienas plūst garām ikviena iķšķilieša dzīvei. Tagad daļiņa Noras pasaules ienākusi arī bibliotēkā – jaunajā lasītavā vietu radušas rakstnieces personiskās lietas, kas vēl nesen atradās viņas pašas mājās. Taču šajā dienā satikšanās ar Noru nebeidzās pie bibliotēkas durvīm. Pēcpusdienā viņas tuvinieki, draugi, paziņas un iķšķilieši mēroja ceļu uz rakstnieces mājām Daugavas prospektā. Šeit neparasti siltā un mājīgā gaisotnē, atmiņās, dziesmās un pašas Noras rakstītajos vārdos atklājās vēl kāda viņas pasaule – ļoti personiska, trausla, dziļi cilvēciska. Tā bija iespēja iepazīt Noru ne tikai kā izcilu rakstnieci, bet arī kā cilvēku, kurš prata saskatīt brīnumu šķietami pavisam ikdienišķos notikumos. Par vienu šādu brīnumu Nora vēstījusi liecību grāmatā «Kurš liek ziedēt ābelēm». Fragmentu nolasīja Ina Baroniņa, ar kuru rakstniece iepazinusies slimnīcā un vēlāk kopīgi studējusi Bībeli. 2022. gada 15. oktobrī, savā dzimšanas dienā, Nora virtuvē gatavojusies cept šokolādes kūku, kad pa nelielu loga spraugu mājas jumtistabā ielidojušas aptuveni divdesmit zīlītes. Tās sasēdušās uz jumta sijām un priecīgi čivinājušas. Nora atvērusi logus, un putniņi, izmetuši goda apli, aizlidojuši saules pielietajās rudens debesīs. Rakstniece stāvējusi uz kāpnēm un raudājusi aiz prieka, šo negaidīto ciemošanos uztverot kā Dieva milestības un žēlastības apliecinājumu. Rakstnieces piemiņai veltītās dienas izskaņā Noras mājās jumtistabas logs bija atvērts. Pa to, kur reiz brīvībā izlaistas zīlītes, tagad laukā plūda Noras tuvāko cilvēku dziesmas. Tur turpinājās Noras Ikstenas dzīves svinēšana. Raisījās sajūta, ka rakstniece nekur tālu nav aizgājusi. Viņa bija tepat – savās mājās, sava pagalma varenā ozola lapotnē, kas joprojām glabā viņas dzīves mirkļu, pārdzīvojumu un stāstu atbalsis, ikvienā viņai tuvā un mīļā lietā, savu cilvēku balsīs, atmiņās un milestībā, ko atstājusi aiz sevis.

Turpinājums 3. lpp. ▸

Noras Ikstenas lasītavas atklāšanā Iķšķilē piedalījās arī rakstnieces māsa Indra Vilipsone un krustmeita Nora Anna Geidmane. Indra atgādināja, ka visa nedēļa bijusi veltīta rakstnieces piemiņai – Rīgā, Rakstniecības un mūzikas muzeja ekspozīcijā «Prokrastinācija un radīšana», notikuši koncerti, lasījumi un citi pasākumi, bet 15. oktobrī, Noras dzimšanas dienā, izskanējis īpašs Raimonda Tigula koncerts. Pēc svinīgā pasākuma Iķšķilē Indra neslēpa aizkustinājumu: «Te ir istie cilvēki, istā publika. Iķšķile ir Noras vieta. Visi bijām vienā pulsā, vienā elpā. Zinu, ka Nora uz mums skatās un ir ļoti priecīga.» Viņa uzsvēra, ka viss šajā nedēļā piedzīvotais ir «Noras īstenības izteiksme» – rakstnieces personības, dzīves izjūtas un vērtību turpinājums. Savukārt Nora Anna dalījās piedzīvotajā 15. oktobra rītā, ko pavadījusi Noras mājās Iķšķilē. Uzvārījusi kafiju un apsēdusies rakstnieces iemīļotajā vietā pie virtuves loga, viņa raudzījusies uz pagalmu, ābelīti un ozolu, kas ruden kļūst arvien zeltaināks. Viņas uzmanību piesaistījušas trīs ar roku rakstītas zīmītes uz ledusskapja līdzās magnētiņiem, kas atvesti no dažādām pasaules vietām. Vienā bijis kāda zēna sveiciens: «Ļoti cienījamā Nora Ikstena. Putnus pie virtuves loga. Ernests.» Otrā: «Mīļā māsa (un) Noriņ! Laipni gaidītas Iķšķilītē.» Bet trešajā: «Mīli tuvāko kā sevi pašu, Dievs ir milestība». Tās atklāj Noras būtību – rūpes par dzīvo radību, māju un tuvinieku nozīmi, ticību, kā arī spēju vispirms domāt par citiem un tikai tad par sevi. Noslēgumā Nora Anna pateicās ikvienam, kurš bijis daļa no rakstnieces dzīves. Viņa pateicās arī Dacei Rempei par ideju izveidot lasītavu – vietu, kur tagad ikviens var simboliski atnākt ciemos pie Noras.

Viss, kas notiek, ir Noras īstenības izteiksme

Sākums 1. lpp.

Noras Ikstenas lasītava Ikšķiles bibliotēkā ir ne tikai rakstnieces piemiņas vieta, bet arī mājīga telpa lasīšanai, darbam un pārdomām. Kā stāsta bibliotēkas vadītāja Dace Rempe, tās iekārtojumu veidojusi mākslinieces Anna Heinrihsone, iedvesmojoties no trim Norai nozīmīgiem motīviem – sāls kā dzīves garšas, meža kā miera un vienatnes vietas un ūdens, kas simbolizē brīvību un piederību Ikšķilei. Lasītavā vienā no grāmatu plauktiem pieejamas visas rakstnieces grāmatas, citā top unikāls romāna «Mātes piens» tulkojumu krājums. Īpašu noskaņu rada no Noras mājām atceļojušie priekšmeti – telpaugi, eņģeļiši, mīļi niecīņi un piemiņas lietas, kā arī tuviniekudāvinātie mākslas darbi. Nākotnē iecerēts lasītavu papildināt ar rakstnieces balss ierakstiem, videomateriāliem un laikabiedru atmiņām. Bibliotēkas vadītāja neslēpj vēlmi nākotnē bibliotēkai piešķirt Noras Ikstenas vārdu.

Izdevniecības «Dienas grāmata» galvenā redaktore Dace Sparāne Noras Ikstenas piemiņai veltītajā nedēļā klajā laisto grāmatu «Bezgalības» uzskata tikai par sākumu rakstnieces dzīves un devuma apzināšanā. Viņasprāt, kopš Noras aiziešanas pagājis pārāk maz laika visaptverošam dzīvesstāstam, turklāt ar vienu grāmatu nepietiks. «Nora pati bija cilvēks kosmoss,» sacīja izdevēja, uzsverot, ka tikai pēc gadiem, apkopojot daudzos stāstus un atmiņas, būs iespējams ieraudzīt visu «galaktiku vārdā Nora Ikstena». Viņa izcēla arī rakstnieces spēju priecāties par citu panākumiem un atbalstīt jaunos literātus. «Viss, ko viņa paguva izdarīt, ir nesamērojami. Tas, ko viņa vēl nepaguva izdarīt, ir mūsu rokās,» uzsvēra Dace Sparāne.

Pasākumā izskanēja īpaši šim notikumam sagatavotais muzikālais stāsts «Upes balss», kas tapis pēc rakstnieces «Ulubeles pasakas» motīviem un ko izpildīja Ikšķiles vidusskolas 5.–9. klašu koris (diriģente Maira Liduma). Pasākumā piedalījās arī Ikšķiles jauktais vokālais ansamblis (diriģents Juris Kļaviņš). Koncertā izskanēja Raimonda Tigula dziesmas «Dod, Dieviņ» un «Milestības jūra» ar Noras Ikstenas vārdiem, kā arī latviešu tautasdziesmas. Stāsta scenārija autore ir Ikšķiles vidusskolas skolotāja Zane Bēķe, iestudējumā piedalījās arī skolotājas Inguna Bērziņa-Krastiņa, Linda Ivanova un Edite Eglīte.

Pēc pasākuma Ikšķiles bibliotēkā rakstnieces piemiņas pēcpusdiena turpinājās viņas mājās Daugavas prospektā, kur sarunas un dalīšanos atmiņās par Noru Ikstenu vadīja kultūras žurnāliste Līga Piešiņa. Noras Ikstenas krustmeita Nora Anna Geidmane dalījās bērnības atmiņās par savu Oku, kā viņa mīļi sauca Noru. Atmiņās atdzīvojās vasaras ar jaunajiem kartupeļiem un gaileņu mērci, bērnības piedzīvojumi un Noras Džonsas mūzika, kas mājās bieži skanējusi. Nora Anna ģitāras pavadījumā izpildīja vairākas dziesmas, tostarp pašas šogad sacerētu, dziļi personisku veltījumu krustmātei «Kumelīšu tēja»:
«Tu mani vannoji kumelīšu tējā. Glaudiji man galviņu, pateici lūgšanu, kamēr aizmigu. Gadi pagāja, es redzēju tevi raudam. Vienu reizi es vannoju tevi, bet es neiebildu. Dzīve ir dzīve, ir dzīve, tu kādreiz teici. Un tas paliks. Dzīve ir dzīve, ir dzīve. Atradīsi savu ceļu. Tik ļoti gribu tevi sasniegt, lūdzu, pacel klausuli. Kāpēc tu man nepateici, ka iesi prom šodien? Atļauj man ienākt vēl vienu reizi. Dzīve ir dzīve, ir dzīve, viņa kādreiz teica. Un tas paliks. Dzīve ir dzīve, ir… dzīve atradīs savu ceļu. Ar kumelīšu tēju viņa gaida mani uz krēsliņa pie plīts un skatās ārā pa logu uz saviem putniem. Viņa gaida mani ar kumelīšu tēju. Ar smaidu. Vienmēr.»
Izskanēja arī dziesma ar portugāļu dzejnieka Fernandu Pesoa vārdiem rakstnieces tulkojumā, bet muzikālo veltījumu noslēdza latviešu tautasdziesma «Dod, Dieviņi, dodamo», ko dziedāja visi klātesošie.

Medicīnas māsa Ina Baroniņa rakstnieci iepazina vienā no viņas dzīves smagākajiem posmiem slimnīcā. Tā pāraugusi sirsnīgā draudzībā – reizi nedēļā viņas tikās Noras mājās, lai kopīgi studētu Bībeli. Ina atcerējās rūpes, ar kādām Nora viņu vienmēr sagaidījusi. Ikstenas mīļākā Rakstu vieta bija no 119. psalma: «Tavs vārds ir manu kāju spīdeklis un gaišums uz maniem ceļiem.» Šīs tikšanās palīdzējušas Norai atgūt iedvesmu rakstīt. Ina klātesošajiem nolasīja fragmentu no pašas rakstnieces lieciības par 2022. gada dzimšanas dienā piedzīvoto – aptuveni divdesmit zīlītēm, kas ielidojušas viņas mājas jumtistabā.

Noras Ikstenas mājas vārtiņi šajā dienā atkal bija plaši atvērti. Pa jumtistabas logu, pa kuru reiz brīvībā aizlidoja Noras zīlītes, tagad laukā plūda viņas miļo cilvēku dziesmas. Bet pagalmā savus varenos zarus pleta ozols – tikpat iespaidīgs un stiprs kā rakstnieces atstātais mantojums, kura saknes ir tepat, Ikšķilē, bet zari sniedzas tālu pāri Latvijas robežām.

Avots: Kodols, Rīgas Apriņķa Avīzes pielikums
Datums: 27.10.2026

Grāmata kā labākais ceļabiedrs

Kristīne Lemeševska: "Uz svētkiem parasti eju ar nodomu iegādāties vienu vai divas grāmatas, bet parasti tas beidzas ar pamatīgu kaudzi literatūras."

Grāmata ir daudz vairāk nekā tikai lappuses un vārdi – tā ļauj izrauties no ikdienas steigas, rosina domāt, iedvesmo un reizēm palīdz rast atbildes uz sev svarīgiem jautājumiem. To apliecināja arī Grāmatu svētki, kas sestdien Alūksnes Kultūras centrā pulcēja literatūras cienītājus un rakstniekus. Lai gan šogad apmeklētājiem nācās samierināties ar krietni pieticīgāku grāmatu piedāvājumu nekā iepriekšējos gados, tikšanās ar autoriem bija apmeklētas. Grāmatu svētkos satiktie apmeklētāji atzina, ka lasīšanas vērtība nav zudusi, tikai jāatrod laiks. Kā atklāšanā teica Alūksnes Kultūras centra direktores vietniece kultūras vadībā Sanita Eglīte, grāmata ir tāpēc, lai mēs bagātinātu sevi, savu dvēseli, lai uzlabotu savu valodu. "Tie, kuri lasa, noteikti ir gudrāki un viedāki cilvēki. Tāpat vienmēr interesanti satikt cilvēkus, kuri raksta grāmatas, tā vienmēr ir jauka pieredze," uzsvēra S. Eglīte.

Alūksnes novada bibliotēkas direktore Iveta Ozoliņa Grāmatu svētkus uztver kā oktobra lielākos svētkus, turklāt pagājušajā gadā atzīmēti 500 gadi kopš pirmās grāmatas latviešu valodā. "Šie gadi ļoti labi parādījuši, ka grāmata mums ir viens no pamatīgākajiem kultūras stūrakmeņiem. Grāmata ir labākais ceļabiedrs. Lasīšana nav tikai prasme, tā ir spēks – lasīšana veicina kritisko domāšanu, empātiju, paplašina redzesloku. Aicinu ikvienu atrast un ieplānot laiku lasīt šajā steidzīgajā laika ritumā," teica bibliotēkas direktore. Viņa uzsvēra, ka šādas klātienes tikšanās ar autoriem ir vērtīgas – vienmēr pēc tām bibliotēkā ir pieprasījums tieši pēc konkrēto autoru grāmatām. "Liels paldies maniem kolēģiem Alūksnes novada bibliotēkās, kuri ikdienā stiprina, saglabā un veicina lasīšanas tradīciju," pateicās I. Ozoliņa.

Tikšanās ar grāmatu autoriem

Kā ierasts, bija padomāts arī par pašiem mazākajiem – kopā ar mākslinieci, bērnu grāmatu autori un ilustratori Agnesi Aizpurieti bija iespēja pašiem, kopā ar vecākiem, radīt savu grāmatas pirmo vāku nodarbībā "No švīkas līdz grāmatu varonim". "Ilustrācijās var izpaust visplašāko fantāziju. Tur nav robežu. Man šķiet interesanti, ka mēs savā ikdienā arī varam pamanīt dažādus varoņus, piemēram, mākoņos vai izpūstā lapu kaudzē – jāmāk tikai saskatīt," teica grāmatu ilustratore.

KĀ LAIKRAKSTAM atzīna rakstniece, viņa Alūksnē ir pirmo reizi, un iespaids ir patīkams. "Man vispār rudenī patīk Latvijas pilsētas, vienmēr apmeklēju arī vietējās grāmatnīcas, biju arī Alūksnes "Zvaigzne ABC", kur parakstīju savas grāmatas. Vienmēr patīkami satikt cilvēkus, uzklausīt jautājumus – dzīvā saruna ir ļoti vērtīga. Esmu novērojusi, ka lasītājiem ir interese par to, kā tad top grāmata. Saviem lasītājiem un pati sev novēlu atrast vairāk laika lasīt, lai ir vairāk mierīgs laiks ar sevi," teica I. Grencberga (no labās), kura lasa ne tikai pasaules klasiku, bet arī jaunāko latviešu literatūru.

Sarunā ar grāmatu autori, uzņēmēju un bijušo politiķi Lindu Mūrnieci, kura dalījās pieredzē par laiku politikā, varēja vairāk uzzināt par to, kā tas ir – būt politiķei – sievietei. Pēc aiziešanas no lielās politikas viņa pievērsās uzņēmējdarbībai un sabiedriskām aktivitātēm.

Aizdomāties par svarīgāko jautājumu ikviena dzīvē lika rakstniece Inga Grencberga. Kāds ir šis jautājums? Pavisam vienkāršs: "Kā tev klājas?" Viņa dalījās pārdomās par sievietes pieredzi dažādās dzīves situācijās, pastāstīja, kā tapušas viņas trīs grāmatas, un pēc satikšanās daudzi apmeklētāji atzinās – nav lasījuši I. Grencbergas darbus, bet tagad tas ir saraksta augšgalā. Sarunā "Kam pieder patiesība?" žurnālists, uzņēmējs un vairāku grāmatu autors Armands Puče daudzos raisīja pārdomas, piemēram, par to – kāds tad īsti bija latviešu dižais Rainis? Vai tiešām viņš bija tāds, kā to pozicionēja skolās, sabiedrībā? Katrā gadījumā, A. Puče neatstāja vienaldzīgu nevienu. Viņa darbi bieži balstās reālos avotos un liecībās, pievēršoties pretrunīgi vērtētām biogrāfijām. Noslēgumā ar apmeklētājiem tikās detektīvromānu rakstniece Rolanda Bula, kura strādājusi Valsts policijā par izmeklētāju. Pēc došanās pelnītā atpūtā viņa pievērsās detektīvromānu rakstīšanai, sniedzot lasītājiem daudzpusīgu ieskatu noziegumu mehānismos un noziedznieku psiholoģijā.

Katrs lasītājs un svētku apmeklētājs sestdien varēja atrast sev interesējošas sarunas par literatūru un ne tikai. AMZ

Teksts un foto: ***Laura Felša***

◂ **BAIDEKALNU ĢIMENE** – Justīne, Artis ar bērniem Klāvu un Karlīnu. "Kā ģimenei šie ir mūsu pirmie Grāmatu svētki. Šis ir gaidīts pasākums, jo mums grāmata ir svēta lieta – tas ir ikvakara rituāls, kad kopā ar vīru lasām priekšā bērniem viņu izvēlētas grāmatas. Šodien bērni katrs izvēlas sev grāmatu, ko iegādājamies. Mūsu ģimenei šodien tiešām ir svētki," saka J. Baidekalne.

KATRU GADU Grāmatu svētkus apmeklē arī Jaunlaicenes bibliotēkas vadītāja Iveta Udrase. To dara ne tikai darba dēļ – viņai literatūra ir tuva un vienmēr ir interesanti satikt grāmatu autorus. "Nezinu iemeslu, bet cilvēki vairs tik aktīvi neapmeklē Grāmatu svētkus. Šķiet, ka arī citus pasākumus ļaudis apmeklē mīnimāli. Pirmajos gados Grāmatu svētki pulcēja lielu apmeklētāju skaitu, bija garas rindas pie grāmatu galdiem," viņa dalījās savos novērojumos.

◂ **IZDEVNIECĪBAS** SIA "Virja LK" pārstāvji Linda un Krišjānis ik gadu ir Alūksnes Grāmatu svētkos. "Ir tāds atkalredzēšanās prieks, šī pilsēta mūs vienmēr sagaida ar skaistām ainavām. Esam novērojuši, ka šobrīd vairāk izvēlas daiļliteratūru. Visticamāk tāpēc, ka noguruši no ikdienas satraucošajām ziņām, no politikas – ar grāmatas palīdzību var aizmirsties un nokļūt citā realitātē," teica grāmatu tirgotājs. Viņš novērojis, ka pēdējā laikā cilvēki vairāk izvēlas grāmatas ar lielu lappušu skaitu.

Avots: Alūksnes un Malienas Ziņas
Datums: 27.10.2026

Īsās ziņas no Jumurdas bibliotēkas

➢ Jumurdas bibliotēkā vasarā, trīs reizes nedēļā - otrdien, ceturtdien un piektdien skanēja jauno lasītāju bērnu balsis un smiekli. Tā jau ir iegājies, ka vasarā galvenie Jumurdas bibliotēkas apmeklētāji ir bērni. Kopā mēs lasām grāmatas un organizējam dažādas radošās nodarbības. Jumurdas bibliotēkas jauniešu lasītāju neformālajā klubiņā šovasar darbojās 15 bērni. Šajā vasarā cītīgi lasījām Linas Žutautas grāmatas par Kiku Miku, lasījām un vērtējām projekta "Bērnu žūrija "grāmatas. Vecākie bērni lasa skaļi un mazākie uzmanīgi klausās. Pēc tam visi pārrunājam izlasīto, attiecinot uz savu dzīvi. Pēc grāmatu lasīšanas tiek veikts kāds radošais darbiņš, ko bērni paši veido, viens otram palīdz, mazākie redz kā uzdevumu veic lielākie bērni, iedvesmojas. Lielākie bērni pamāca mazākos, palīdz darbu tapšanā. Daudziem patīk zīmēt. Zīmējumi top arī uz papīra šķīvjiem, ne tikai uz papīra loksnes. Pēc tam darbiņus izliekam izstādē - Jumurdas Saieta ēkas koridorā, lai jumurdieši un ciemiņi var apskatīt bērnu darbiņus. Kopā mēs izlasījām Jekaterinas Grišķjānes grāmatu "Es esmu mājiņā". Kad ir zaudēts kāds mīļais - cilvēks, kaķītis, suņuks, varbūt rotaļlieta, šķiet, ka pasaule kļūst auksta un tukša. Bet mīlestība nepazūd - tā pārvēršas par gaismu, kas vienmēr silda sirdi... Pēc grāmatas izlasīšanas bērni izveidoja gaišus, sirsnīgus darbiņus, kuri tika nosūtīti uz žurnāla "Baltais Valis" redakciju, lai piedalītos konkursā.

➢ Jumurdas bibliotēka aicina savus lasītājus piedalīties pasaules lielākajā ekspertu žūrijā "Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija 2026". Lasīsim, vērtēsim aizraujošas grāmatas, kuras bibliotēka saņēma no LNB lasīšanas veicināšanas programmas. Jumurdas bibliotēkā zinātkārus lasītājus gaida jaunās 29 grāmatas.

➢ 13.jūlijā Jumurdas bibliotēka, ar novadpētniecības materiālu izstādi, sumināja aktīvo, atbalstošo, erudīto lasītāju, Jumurdas skolas skolotāju Vizbulīti Dreimani 90 gadu jubilejā!

➢ 19.septembrī Jumurdas bibliotēkā notika dzejas un mūzikas vakars kopā ar dzejnieci Rasmu Urtāni un Naglu tautas nama sieviešu vokālo ansambli "Ilūzija" (vadītājs Jānis Trūps). Paldies Rasmai Urtānei par izteiksmīgo savas dzejas lasījumu un Jumurdas bibliotēkai dāvinātām grāmatām. Paldies Naglu tautas nama skanīgajam ansamblim "Ilūzija" un talantīgajam Jānim Trūpam par muzikālo dāvanu.

Ziņas sagatavoja bibliotekāre
Agita Opincāne,
foto no bibliotēkas arhīva

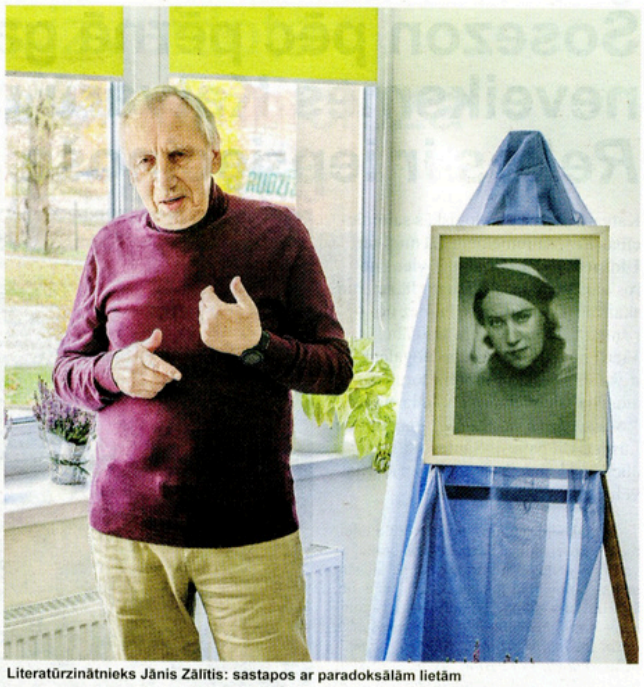
Avots: Ērgļu Apvienības Notikumu Apskats
Datums: oktobris, 2026

Valda Moora atgriežas Lēdurgā ar *Zilo lakatiņu**

Lēdurgas bibliotēkā 24. oktobrī tika atvērta ar Siguldas novada pašvaldības atbalstu izdotā Valdas Mooras dzejas izlase *Atmiņā lakatiņš zilais...*, kas ļauj uzzināt daudz jauna par viņas sarakstīto populāro dziesmu. Lēdurga šim notikumam bija izvēlēta ar nodomu: te 1902. gada 24. martā dzimusi topošā dzejniece, kuru dzīves ceļš vēlāk aizveda uz Krieviju, Vāciju un ASV, taču atmiņās dzimtā puse palika vienmēr.

Lēdurgas skolnieces Madaras Kronbergas zīmētais dzejnieces portrets

Literatūrzinātnieks Jānis Zālītis: sastapos ar paradoksālām lietām

Izdevniecības *Dienas Grāmata* direktore Dace Sparāne-Freimane teica, ka izdevums pie lasītājiem nonācis pa vairākiem līkumotiem ceļiem. Viens no tiem – caur izdevniecības iecerēto sēriju par latviešu literatūras klasiķiem, kurā paredzēts izdot 26 grāmatas. Darbs par Jāni Ziemeļnieku mudinājis izdevniecībā no jauna pievērsties V. Moorai un viņas attiecībām ar dzejnieku, kura dzīvē viņai bija nozīmīga vieta. Izdevniecības direktore tikai vēlāk, padziļināti iepazīstot V. Mooras dzīvesstāstu, sasaistījusi faktus par dzejnieci ar plaši pazīstamo *Zilo lakatiņu*.

Dziesma padomju laikā bija pagrīdē

– *Gadu desmitiem pēckara Latvijā daudzās ģimenēs, svinību reizē ap galdu sēžot, dziedāja dziesmu «Zilais lakatiņš»*, – teikts grāmatas anotācijā. Padomju laikā tā publiski neskanēja ne koncertos, ne radio, ne televīzijā. Reizēm to dēvēja par leģionāru dziesmu, plašāk nepaskaidrojot šā apzīmējuma izcelsmi.

Izdevuma sakārtotājs literatūrzinātnieks Jānis Zālītis pastāstīja, ka, pētot *Zilā lakatiņa* vēsturi, saskāries ar vairākām *gluži paradoksālām lietām*. Vispirms viņš bija pieņēmis, ka oriģināldzejolī ietverts *karavīru piedziedātais pants (Nu dziļa nakts/ Kas pelnos vairs dzirksteli šķils?/ Sirdī – kā maldi plīvo vēl saldi/ Atmiņu lakatiņš zils)*. Izrādījies, ka tā nav. Karotāju rindas esot pavisam citas, nepārprotami vīrieša rakstītas: *Tā pagāja vasara zaiga/ Un novīta pļavas un sils/Vairs nenāca meitene maiga,/Kam galvā bij lakatiņš zils.* Šī atziņa J. Zālīti aizvedusi pie jauniem meklējumiem, un izrādījies, ka panta autors ir Roberts Zuļģis – Latvijā gandrīz nezināms dzejnieks, arī mūziķis, nometņu iesīkdzītais, kurš nometnēs uzrakstījis pat dzejoļu krājumu. Runājot par melodiju, literatūrzinātnieks atgādināja, ka Viktors Sams tango melodijā uzkomponējis *Zilo lakatiņu* ar dzejnieces atļauju, un tikai pēc tam Eduards Rozenštrauhs to ietērpis lēnā valša ritmā. (V. Mooras atmiņās gan lasāms, ka 1942. gada vasarā V. Sams lūdzis uzrakstīt tekstu viņa kompozīcijai *Zilais lakatiņš*. Tā bijusi domāta kā viegla žanra karavīru atvadīšanās dziesmiņa.)

Lēdurgas skolas nams, brāļi Kaudzītes un citi

Lai izprastu V. Mooras dzejas pasauli, jāiegriežas viņas bērnībā. Savās atmiņās viņa Lēdurgas skolas namu raksturojusi kā nelielu salu apkārtējā pelēcībā. Ēku ieskāva vecu koku lapotne, dārzā auga senas ābeles, bet garām veda jasmīnu alejas. Valdas tēvs bija skolotājs, kurš mīlēja mūziku un prasmīgi vadīja kori. Mēģinājumi notika skolā, un uz tiem ieradās ļaudis no plašas apkārtnes. Starp ciemiņiem bijuši arī rakstnieki Andrievs Niedra un brāļi Kaudzītes. Tie bija pirmie rakstnieki, kurus meitene skatījusi vaigā. Atmiņās viņa redzējusi spalvas meistarus sēžam pie galda pelēkos vadmalas svārkos.

– *Tēvs arī mazliet komponēja, un viņam patika, ka viņa tuvie – māte, māsa, brālis un es – sēdējām tam aizmugurē, vai nu pustumšā viesistabā, vai novakara sārtuma pieziedējušā baznīcā, kur bija samērā labas ērģeles*, – rakstīja V. Moora. Mūzika viņas bērnības atmiņās nav atdalāma no ģimenes un dzimtās vietas. Vēl viena īpaši mīļa vieta bija *Ķūķu* mājas Straupē, kur dzīvoja tēva radi. No turienes varēja redzēt septiņus Gaujas līčus.

Šīs atmiņas ļauj labāk izprast arī dzejnieces vēlākos darbus, kuros līdzās mīlestības motīviem sastopama dzimtenes izjūta, reliģiskas pārdomas un ilgas pēc mājām.

Lauztās sirdis: Edvarts Virza un citi pielūdzēji

V. Moora bija ne tikai dzejniece, bet arī sieviete, kuru aplidoja izcili vārda meistari. Oļģerts Liepiņš savās atmiņās raksta: – *Vēl vienu garu, kas bija lepns un ļoti liels, kaut tvērās pasīkā augumā, – savaldzināja Lēdurgas skolotāja meita. Tas bija Edvarts Virza, mūsu vulkāniskais mīlestības dzejnieks.* O. Liepiņš atzīmē – Virza nebija radis, ka viņam atsaka. Saglabājušās retas relikvijas: – *Izcilā dzejnieka steigā rakstītās vēstules vairāk atgādināja zīmītes, kurās viņš lūdz satikšanos neveiklā, gandrīz kā apjukuša zēna valodā. Taču atbildes nenāca.*

Tomēr vislielākās un traģiskākās bija viņas attiecības ar Jāni Ziemeļnieku. Valdai bija 19 gadu, Ziemeļniekam 24, un *draudzības jūtas mijās ar bailēm no īpatnējā dzejnieka*. J. Ziemeļnieks ne tikai *nīcis* pie V. Mooras mājas, viņu gaidīdams, bet kādreiz viņas slimības laikā ielauzies pat pa logu. Citreiz, teātrī blakus sēžot, Valda pamanījusi, ka Jānis nemaz neskatās lugu, bet vēro viņas seju. Tomēr instinktīvi viņa varbūt nojauta, ka šis pielūdzējs nav gluži vesels – nervu klīnikas ārsts dzejniekam bija ierakstījis diagnozi *psychopatia hereditaris*. Līdz mūža galam J. Ziemeļnieks nekad neaizmirsa Valdu un bija laimīgs, kad viņu dabūja retu reizi redzēt.

No kara un bēgļu gaitām līdz Amerikai

Ar notikumiem piesātinātā dzejnieces dzīve norisinājās uz vispasaules satricinājumu fona. Viņa piedzīvoja divus svešumus – vispirms bēga no vāciešiem uz Krieviju, tad no krieviem uz Vāciju. Pēc pirmajām bēgļu gaitām atgriezusies dzimtenē, no 1920. līdz 1944. gada rudenim strādāja par skolotāju Rīgā, rakstīja lugas bērniem, turpināja dzejot un satikties ar radošām personībām. Šos laikus viņa atcerējās ar nostalģisku sajūsmu. Tomēr vēlāk realitāte radošumam pārbrauca pāri kā ceļa rullis. 1947. gadā amerikāņi viņu aizturēja jau Vācijā – pēc krievu pieprasījuma repatriēties, bet desmit dienu laikā apsūdzības dokumenti netika uzrādīti un dzejnieci atbrīvoja. Amerikāņu militārajā vilcienā viņa izbrauca cauri maija svētkos vēl sarkani karogotai krievu zonai un nonāca Vircburgā, kur satika latviešu rakstnieku un mākslinieku pulciņu Pētera Ērmaņa vadībā. Tur visapkārt skanēja latviešu valoda un *pēc visām kara brūcēm Vircburga likās miera pilna sanatorija*. Vēlāk viņa nonāca ASV. Kapitālisma citadelē skolotājas darbs vairs nebija pieejams, V. Moora strādāja par kopēju slimnīcā un kantora darbiniece. Amerikā dzejniece savas dienas kopā ar mūža draugu Jāni Upmali vadīja Ņujorkas pievārtē Brentvudā, un arī svešumā turpināja rakstīt, saglabājot saikni ar latviešu valodu un literāro dzīvi.

2001. gada 6. martā, īsi pirms savas 99. dzimšanas dienas, V. Moora aizgāja uz labāku pasauli. Ļoti dzejiskas izvērtās viņas bēres. Pēc svētbrīža pavadītāji pulcējās Valdas iemīļotā franču restorānā, kā viņa to bija vēlējusies. Tur dzejnieces palīdze Irēne Bērziņa lasīja Valdas dzeju no jaunā krājuma *Ar ielāpu uz svārkiem*, un Dr. Jānis Kļaviņš, izpildot Valdas vēlēšanos, nodziedāja *Šai drūmā dzertuvē*. Skanēja arī viņas pašas lentē ierakstīti dzejoļi.

Mīlu dzejas ritma vieglumu

Aspazija, ar kuru viņa iepazinusies 1922. gadā, ar savu silto atsaucību spārnoja literāram darbam un ieveda jauno dzejnieci pirmajā rakstnieku vakarā, kurā viņa nolasīja savas četrrindes. Pirmie dzejoļi iespiesti 1922. gadā. V. Mooras daiļradē līdzās romantiskām un erotiskām noskaņām ir patriotiski un reliģiski motīvi, humors un skarbas, dzīves pieredzē balstītas atziņas. Viņa pati brīdinājusi lasītājus nepielīdzināt dzejas tēlus savai biogrāfijai. – *Esmu rakstījusi arī tā saucamās mīlestības un erotiskās dzejas, bet jāpiebilst, ka tās ne vienmēr ir autobiogrāfiskas, kā to mīl iztulkot. (..) Mani ir saistījusi tematu dažādība, pretstati. Neesmu centusies pieslieties kādai dzejas skolai. Modernais tik ātri kļūst nemoderns*, – atzinusi dzejniece, kura rakstījusi spontāni, vairāk baidoties nomaldīties oriģinalitātes meklējumos un pozā, nekā tiecoties pēc formas novitātes. – *Mīlu dzejas ritma vieglumu, skaidrību, melodisku plūdumu*, – viņa teikusi. Šie vārdi labi raksturo arī ceļu, pa kuru lēdurdzietes dzeja nonākusi līdz mūsdienu lasītājam. Dziesma *Zilais lakatiņš* dzīvojusi savu dzīvi, mainoties laikmetiem, izpildītājiem un teksta versijām. Tagad jaunā izlase sniedz jaunu iespēju atgriezties pie pašas autores – pie viņas dzejas, atmiņām un dzimtās Lēdurgas.

Edmunda IMŠAS
teksts un foto

* Rakstā izmantoti latviešu trimdas preses materiāli no *periodika.lv*.

Avots: Auseklis
Datums: 30.10.2026

Skolu bibliotekāri Raunā smeļas iedvesmu un dalās pieredzē

Aizvadītajā nedēļā 21. oktobrī Raunā satikās skolu bibliotekāri no visas Latvijas – Rīgas, Jūrmalas, Cēsīm, Valmieras, Latgales, Smiltenes, Madonas, Gulbenes, Ādažiem, Siguldas un vēl daudzām citām vietām, lai kopīgi mācītos, dalītos pieredzē un meklētu jaunas idejas bibliotēku darbam skolā.

Skolu bibliotekāru tikšanās Raunā vēlreiz apliecināja, – nozīmīga ir iespēja būt kopā ar savas jomas kolēģiem, uzklausīt citu pieredzi, dalīties savās atziņās un gūt iedvesmu turpmākajam darbam, mācīties citam no cita. FOTO: JUSTĪNE BULIŅA-PINKA

Ideja par šādas tikšanās organizēšanu radās Raunas pamatskolas bibliotekārei Ingai Cerai. Viņa vēlējās radīt īpašu mācīšanās un satikšanās dienu skolu bibliotekāriem – iespēju satikties, dalīties pieredzē, mācīties citam no cita un smelties iedvesmu jauniem darbiem.

"Visas pasakas sākas ar vārdiem "Reiz bija...", bet mūsu stāsts sākās ar vienkāršu sarunu ar kolēģiem. Sarunu par to, ka arī skolu bibliotekāriem ir nepieciešama sava īpašā mācīšanās un satikšanās diena – iespēja satikties, dalīties pieredzē, mācīties citam no cita un smelties iedvesmu jauniem darbiem. Tā dzima ideja par ko jaunu – skolu bibliotekāru mācīšanās dienu, kāda Latvijā jau labu laiku nebija notikusi. No vienas sarunas uz nākamo ideja ieguva aprises, līdz kļuva par realitāti – skolu bibliotekāru mācīšanās dienu Raunā "Dalāmies, mācāmies un augam!" stāsta I. Cera.

Semināra programma bija daudzveidīga un praktiski noderīga. Dalībnieki diskutēja par bibliotekāra lomu skolā un to, kādu šo lomu redz skolas direktors, par vērtības balstītu sadarbību un bibliotēkas iespējām vērtībizglītībā. Tika pārrunātas arī idejas un pieredze lasītprasmes veicināšanā.

Savā pieredzē dalījās arī Raunas bibliotēkas vadītāja Digna Soboļeva, kura stāstīja par bibliotēkas nozīmīgo atbalstu mācību procesā. Dienu piepildīja sarunas, diskusijas, jautājumi, atbildes un jaunas atziņas. Savukārt noslēgumā dalībnieki devās izzinošā ekskursijā pa Raunu, ko vadīja Raunas pamatskolas direktors Edgars Plētiens.

Kā atzina semināra dalībnieki, diena aizritēja iedvesmojošā gaisotnē, piepildīta ar vērtīgām sarunām un jaunām atziņām. Tā apliecināja, cik svarīgi skolu bibliotekāriem ir satikties, būt kopā, dalīties pieredzē un augt profesionāli. Tieši šādās tikšanās reizēs rodas jaunas idejas un veidojas sadarbība, kas palīdz pilnveidot bibliotēku darbu un stiprina to nozīmi skolas ikdienā.

I. Cera ir pārliecināta, ka skolas bibliotēka mūsdienās ir daudz vairāk nekā vieta, kur paņemt grāmatu. Tā ir vide, kurā veidojas lasītprieks, tiek attīstīta lasītprasme, paplašināts skolēnu vārdu krājums un rosināta iztēle. Grāmatu izstādes, lasīšanas konkursi, tematiskās nedēļas un radošie uzdevumi palīdz bērniem un jauniešiem atklāt lasīšanu kā aizraujošu nodarbi.

Viņa uzsver, ka mūsdienu skolas bibliotēka ir daudzfunkcionāla mācību, informācijas un kultūras vide, kas atbalsta skolēnu attīstību un palīdz veidot patstāvīgus, domājošus un zinātkārus jauniešus. Bibliotēka ir nozīmīgs atbalsts gan skolēniem, gan skolotājiem, un tās loma mūsdienu skolā kļūst arvien svarīgāka," pamato I. Cera.

Viņa priecājas, ka Raunas pamatskolas bibliotēka ir vieta, kur skolēni ierodas ne tikai lasīt grāmatas, bet arī aprunāties par ikdienu un meklēt palīdzību, kad tā nepieciešama. Bibliotekāre lepojas ar ikvienu, kurš ienāk bibliotēkā, un arī ar saviem kolēģiem, ar kuriem kopā rodas jaunas ieceres.

Grāmata, kuru Inga iesaka izlasīt, ir Jolantas Jērānes un Kristīnes Vilcānes "52 patiesības. Par tevi. Par mani. Par dzīvi": "Šī grāmata man bija kaut kas patiešām īpašs. Īstajā laikā pie manis atceļoja, un īstajā laikā es sāku to lasīt. Brīžos, kad jutos slikti vai bija nepieciešams apstāties, tā deva īstu restartu. Lasot "52 patiesības", katru reizi, kad to atvēru, radās sajūta, ka laiks apkārt man uz mirkli apstājas. Tā ļauj apstāties ikdienas steigā, aizdomāties par dzīvi, par sevi un par cilvēkiem mums blakus. Tā nav tikai grāmata – tā ir maza pietura pārdomām, sajūtām un dzīves gudrībai. Iesaku izlasīt ikvienam – gan lielam, gan mazam."

Viņai ir arī savs novēlējums visai skolu bibliotekāru saimei Latvijā, ar kuru var iepazities arī Latvijas Bibliotēku portālā. "Skolu bibliotekāri, mēs esam tie, kuri katru dienu iededz sirdīs gaismu, atver durvis uz zināšanām, sapņiem un pasaules brīnumiem. Mēs ne tikai sakārtojam grāmatas un piedāvājam klusuma patvērumu – mēs esam ceļvedis, iedvesmas avots un patiesi draugi jaunajai paaudzei. Katrs stāsts, ar ko dalāmies, katra iedota roka, katra ideja, ko iededzam, paliek bērnu un jauniešu sirdī uz mūžu. Vēlos pateikties jums no visas sirds par pacietību, radošumu un neatlaidību. Par to, ka ticat grāmatu spēkam, par to, ka jūsu bibliotēkas ir vieta, kur bērni atklāj sevi, kur viņi smejas, sapņo un izaicina pasauli. Mēs esam tie, kas sagatavo nākotnes domātājus, sapņotājus un veidotājus. Novēlu jums un arī sev spēku un iedvesmu arī turpmāk – lai darbs nekad nepaliek nepamanīts, lai katra jaunā ideja un projekts piepildās un lai sirds vienmēr deg ar milestību pret grāmatām un cilvēkiem. Lai bibliotēkas turpina būt vietas, kur rodas draudzība, kur dzimst aizraušanās un kur ikviens, kurš ieiet, jūtas kā mājās!" novēl I. Cera.

Skolu bibliotekāru mācīšanās dienā Raunā dalībnieki guva jaunas zināšanas un praktiskas idejas ikdienas darbam, diskutēja par bibliotekāra lomu skolas dzīvē, vērtības balstītu sadarbību un lasītprasmes veicināšanu. Attēlā – Raunas pamatskolas direktors Edgars Plētiens un skolas bibliotekāre Inga Cera, kuras iniciatīva un entuziasms palīdzēja iecerei par skolu bibliotekāru tikšanos pārtapt iedvesmojošā un vērtīgā pasākumā.

Dažkārt pietiek ar vienu ideju un atsaucīgiem cilvēkiem, lai sāktos kas patiesi vērtīgs. Inga atzīst, ka īpaši lepojas arī ar iespēju strādāt Raunas pamatskolā, kur ik dienu sastop cilvēkus, kuri iedvesmo un palīdz īstenot ieceres.

"Nesakiet nekad! Mans "nekad" jau ir pārvērties trīs jaudīgos gadus Raunas pamatskolā, un es zinu, ka priekšā ir vēl tikpat un vēl, un vēl! Jo te man ļoti, ļoti patīk. Te mani iedvesmo ikviens cilvēks, kuru satieku Raunas pamatskolā. To visu nav iespējams sasniegt vienā dienā. Tam vajadzīgs laiks, daudz laika un, pats galvenais, superjaudīga komanda – cilvēki, kuri ir gatavi manas idejas ne tikai uzklausīt, bet arī palīdzēt tās īstenot dzīvē. Pat tad, kad man pašai šķiet, ka tas nav iespējams. Un jā – tikpat traki, drosmīgi un idejām bagāti kolēģi. Īpašs paldies Raunas pamatskolas direktoram Edgaram Plētienam un viņa vietniecei Justīnei Buliņai-Pinkai, kuri palīdzēja manu ideju no vienkāršas sarunas pārvērst par jaudīgu klātienes pasākumu. Un mans "nekad" turpina pārtapt par "mēs to izdarījām!"," gandarījumu pauž I. Cera.

"Kad nākamajā dienā pēc pasākuma saņem tik daudz jauku ziņu, kas sākas ar vārdu paldies, tad zini – viss ir izdevies. Jo pats lielākais gandarījums ir ne tikai tas, ka pasākums ir noticis, bet arī prieks, emocijas un skaistās atmiņas, ko tas atstāj cilvēku sirdī un ka apzinies, ka tas ir bijis noderīgi," uzsver I. Cera.

Raunas pamatskolas komanda sirsnīgi pateicas ikvienam, kurš piedalījās šajā dienā, par klātbūtni, atvērtību, dalīšanos pieredzē un kopā būšanu. Paldies arī visiem, kuri palīdzēja iecerei kļūt par īstenību.

— Ilze Fedotova

Avots: Ziemeļlatvija
Datums: 27.10.2026

Iepazīst Raunas skolas bibliotēkas pieredzi

SARMĪTE FELDMANE

Raunas pamatskolā notika skolu bibliotekāru mācīšanās diena. Ar devīzi "Dalāmies, mācāmies un augam kopā!" Smiltenes izglītības iestāžu bibliotekāri guva jaunas zināšanas, dalījās pieredzē. Raunas pagasta bibliotēkas vadītāja Digna Soboļeva stāstīja par bibliotēku kā mācību procesa atbalsta mehānismu un lasīšanas veicināšanas iniciatīvām. Pieredzē, kā ieinteresēt lasīt, dalījās skolas bibliotekāre Inga Cera. Pamatskolas direktora vietniece audzināšanā Justīne Buliņa-Pinka dalījās redzējumā par bibliotēku kā atbalstu vērtību audzināšanā. Raunas pamatskolas direktors Edgars Plētiens pauda ieskatu par bibliotekāra lomu skolā. Pēc mācībām bibliotekāri devās ekskursijā pa Raunu. To vadīja E. Plētiens.❑

Avots: Druva
Datums: 27.10.2026

Lutriņu bijušais skolas nams atkal pilns

IEVA VILMANE

Vasara vēl nebija sākusies, kad Saldus novada pašvaldība aizslēdza Lutriņu pamatskolu. Rudens nav lāgā atnācis, kad par ēkā jaunajiem iemītniekiem dēvējami citi.

Piektdien braucu uzzināt, kas viņi ir. Nesastapu nevienu svešinieku. Pirmajā stāvā savu darba vietu iekārtojuši Saldus sociālā dienesta Lutriņu pieņemšanas punkta speciālisti un pagasta jaunā bibliotekāre Gunta Āboliņa. Otrajā stāvā strādā Jaunlutriņu, Lutriņu un Šķēdes pagastu apvienības vadītājs Valdis Gūtmanis, lietvedības speciāliste Linda Fridenberga-Tomaša, ēku un apsaimniekojamās teritorijas pārzine Inga Ivanova, pagasta pasākumu organizētāja Laimdota Saulgrieze un pašvaldības grāmatvede. Reizi nedēļā pieņem zemes ierīkotāja, bet bāriņtiesas darbinieks — pēc pieprasījuma. Bijušo skolas namu apdzīvo 20 — 25 cilvēki, turklāt mēģinājuma telpa ierādīta pagasta jauktajam vokālajam ansamblim. Iespējams, tādu gribēs arī amatierteātris un pensionāru interešu klubiņš. Kopš skolas laikiem namā dzīvojas Lutriņu mazpulcēni. Aizņemts aptuveni 70 % ēkas.

Turpinājums 4. lpp.

FOTO – IEVA VILMANE

LUTRIŅU BIBLIOTĒKAS JURĢI uz pagasta agrākās pamatskolas ēdamzāli. Jaunās bibliotekāres Guntas Āboliņas noskaņojums ir optimistisks, jo nu strādā daudz tuvāk ciema centram, turklāt vienā ēkā ar visiem pašvaldības speciālistiem.

Lutriņu bijušais skolas nams atkal pilns

FOTO — IEVA VILMANE

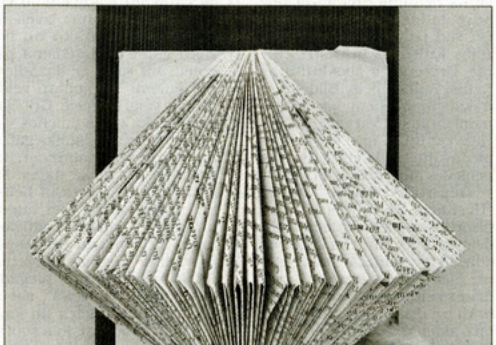
PIE ZINĀMĀM ĀRDUVĪM JAUNAS IZKĀRTNES. Kur bija norāde par Lutriņu pamatskolu, tur tagad trīs citas iestādes — Jaunlutriņu, Lutriņu un Šķēdes pagastu apvienības pārvalde, Saldus novada sociālā dienesta Lutriņu pieņemšanas punkts un pagasta bibliotēka.

INGA SILIŅA ir atbildīga par Saldus novada sociālā dienesta pakalpojumiem Lutriņu pagastā. Iepriekš viņas un kolēģu kabinetiem pielāgoja divistabu dzīvokli, tagad — pamatskolas klases.

ATPŪTAS STŪRĪTIS vestibilā tika iekārtots jau skolas laikā.

TEMATISKS DEKORS pārvaldes dokumentu arhīvā atgādina, ka kādreiz tur bija skolas bibliotēka.

Sākums 1. lpp.

"Uz "pagastu" atnākušajiem cilvēkiem pirmais iespaids: o — smuki! Man šķiet, ļoti labi, ka iedzivotāji visus pašvaldības pakalpojumus tagad var saņemt aiz vienām durvīm," vērtē I. Ivanova.

Ar jurģiem apmierināts arī pārvaldes vadītājs. Vecais pagastnams izlikts publiskā izsolē, interesenti gan zvanījuši, gan rakstījuši. Jaunajā adresē pārvalde mitinās aptuveni divus mēnešus. Pārvākšanos sāka ar kabinetiem izraudzīto klašu, kā arī skolas bibliotēkas, gaiteņu, aktu zāles un ēdamzāles pārkrāsošanu. Gan tādēļ, lai vizuāli atsvaidzinātu, gan tāpēc, lai mazliet "nomiernātu" mācību iestādē iederīgu, bet pārvaldes birojam pārāk uzkrītošu dizainu.

"Skola ēku uzturējusi ļoti labā kārtībā, mēs pieķērāmies sīkumiem, piemēram, šo to santehnikai pielabojām, noņēmām saplisušas žalūzijas un pielikām jaunas," turpina I. Ivanova.

Atsevišķa telpa ierādīta Lutriņu pagasta novadpētniecības materiāliem. Gana daudz palicis mantojumā no skolas, piemēram, tai dāvināti mākslas darbi. Ar laiku atnesīs arī tos materiālus, kas savulaik salikti muzeja vajadzībām iekārtotā mājiņā pārdesmit metru tālāk. "Tajā bija arī privāta vēsturisku mantu kolekcija. Lai lietas nepazustu, īpašnieks visas paņēma atpakaļ," skaidro Valdis Gūtmanis.

Lietvedības speciāliste priecājas, ka agrākā bibliotēka nodota viņas ricībā — tur pirmo reizi iekārto arhīvu, kurā uzglabāt visu triju pagastu dokumentāciju; pašlaik arhīvs sadalīts starp Lutriņiem, Jaunlutriņiem un Šķēdi. "Vairs nebūs jābrauc kā šurpu turpu, līdzko ievajadzēsies kādu dokumentu," nozīmīgu priekšrocību saskata Linda Fridenberga-Tomaša. No iepriekšējiem iemītniekiem palikušas dažas grāmatas. Tās, tāpat kā visi mācību līdzekļi, mēbeles un aprīkojums, nonāks citās pašvaldības izglītības iestādēs.

No skolas laikiem saglabāts atpūtas stūrītis pirmajā stāvā — tas kā radīts, lai apmeklētāji piesēstu, parunātos vai palasītu. Vai paskatītos jaunāko izstādi — pagasta pasākumu organizētāja Laimdota Saulgrieze jau izlikusi pirmo.

Katrā bijušajā klasē palicis projektors. Jaunie namsaimnieki to priekšrocības novērtējuši gan attālinātās sanāksmēs, gan klātienes sapulcēs, kurās runāto vizualizējuši uz liela ekrāna. "Mums te ir ļoti ērti," smaida Saldus novada sociālā dienesta Ģimenes atbalsta nodaļas vadītāja Inga Siliņa. Blakus kabinetos četras kolēģes gādā par sociālo pakalpojumu saņemšanu Lutriņu pagastā. "Jūtos te dubultā interesanti," viņa turpina, "jo šajā ēkā esmu bijusi arī skolniece, skolēna mamma. Manā tagadējā kabinetā vēl nesen mācījās sākumskolas bērni."

Sociālā darba 4. kursa studentei Madarai Boļai Lutriņos ir pirmā darbavieta. Pirmajā dienā piefiksēja, ka kolēģes strādā divistabu dzīvokli izveidotās telpās, bet jau nākamajā dienā palīdzēja jurģoties. "Man te patīk un jūtos droši — ir plašums, un Inga tepat aiz sienas," jauniete atklāj. Viņas priekšniece piebilda: labi, ka visi pagastā piedāvātie valsts un pašvaldības pakalpojumi nu ir vienuviet, arī darbinieki fiziski tuvāk cits citam.

To pašu sacīja bibliotekāre Gunta Āboliņa. Bibliotēka arī iepriekš bija zem viena jumta ar pagasta pārvaldes administrāciju, bet ar atsevišķu ieeju, un tās dēļ tuvu kaimiņu ceļi krustojās reti. Gunta stāsta: "Vecajās telpās strādāju tikai mēnesi. Te jūtos labāk, jo esmu kolektīvā. Arī cilvēku plūsma lielāka, ik pa laikam kādam rodas interese ienākt arī pie manis. Esmu reģistrējusi vairākus jaunus lasītājus! Brīvlaika nedēļā bērniem organizēšu spēles un radošu darbošanos. Ceru, ka atnāks kaut vai intereses pēc."

Viņai darāmā vēl daudz, taču telpas jaunais zonējums lielos vilcienos jau saskatāms. Pagājušās ceturtdienas vakarā bibliotēkai atvesti jauni plaukti, tātad drīzumā grāmatu kaudzes uz grīdas vairs nebūs. "Bibliotēka bija un būs radošās studijas "Peonijas" mājvieta," bibliotekāre teic, jautāta, kam paredzēta nodalītā vieta zāles viņā galā. "Esmu "Peoniju" dalībniece, bibliotekāres darbam pieteicos zināmā mērā tādēļ, ka man nebija vienalga, kur studija darbosies tad, kad bibliotēka pārcelies."

Viņa cer, ka tandēmā ar pagasta pasākumu organizētāju izdosies bagātināt kā bibliotēkas, tā pagasta sabiedrisko dzīvi. Savukārt pārvaldes administrācijas darbinieki ar cerībām raugās uz bijušās skolas aktu zāli. Ilze Ivanova paskaidro: "Pagasta pasākumiem tagad ir divas labas un lielas zāles. Mikofests bija pirmais, kurā izmantoja abas. Klubā bērni uz pufiem skatījās kino, aktu zālē un vestibilā bija izstāde, bet lekcijas notika otrajā stāvā. Lutriņos varēs sarīkot vēl citus lielus pasākumus."

Avots: Saldus Zeme
Datums: 20.10.2026

■ PROJEKTS

NOSLĒDZIES PROJEKTS "LASI GRĀMATU, BILDĒ AUGŠDAUGAVU!"

Biedrība "Stāstnīca" ar Augšdaugavas novada pašvaldības līdzfinansējumu ir veiksmīgi īstenojusi radošo projektu "Lasi grāmatu, bildē Augšdaugavu!". Projekts guvis ievērojamu atsaucību, apvienojot literatūras mīļotājus un fotomākslas entuziastus visā novadā, daži pat pierakstījās bibliotēkā un kļuva par pastāvīgiem lasītajiem, lai varētu piedalīties konkursā.

Kopumā projektā iesaistījās 47 aktīvi iedzīvotāji, kuri iesūtīja 140 radošos darbus. Iesniegtajos darbos dalībnieki atspoguļoja grāmatās gūtās emocijas un vizualizēja Augšdaugavas novada dabas skaistumu, kultūrvēsturisko mantojumu un cilvēkus.

Žūrijas komisijai bija jāveic sarežģīts uzdevums, lai no kuplā darbu skaita izvēlētos izteiksmīgākos. Pēc rūpīgas izvērtēšanas 18 darbi ieguva augstāko novērtējumu par to mākslinieciskо kvalitāti un idejas oriģinalitāti.

Visi dalībnieki, atbalstītāji un interesenti tiek mīļi gaidīti projekta noslēguma pasākumā, kas norisināsies 7. novembrī plkst. 10.00 Naujenes bibliotēkā (Kraujā, Daugavas iela 34). Pasākuma laikā tiks svinīgi atklāta fotogrāfiju izstāde, kurā ikviens apmeklētājs varēs klātienē novērtēt labākos un augstāko vērtējumu ieguvušos autoru darbus. Tāpat pasākumā tiks godināti laureāti un teikts paldies ikvienam, kurš palīdzēja iemūžināt Augšdaugavas stāstus.

Izstāde būs skatāma līdz 2026. gada decembrim, pēc tam dosies ceļojumā uz citām bibliotēkām Augšdaugavas novadā.

Projekts tika īstenots ar mērķi veicināt vietējo iedzīvotāju radošo izpausmi un stiprināt piederības sajūtu savam novadam, izceļot tā vērtības caur grāmatu un fotogrāfiju prizmu.

Avots: Augšdaugavas Novada Vēstis
Datums: oktobris, 2026

Dekupāžā top skaistas lietas

MĀRCIENAS PAGASTĀ

AGRITA NUSBAUMA-KOVAĻEVSKA

Oktobris ir īstais laiks, lai vairāk laika veltītu radošām nodarbēm un ļautos priekam kaut ko skaistu izveidot savām rokām. Šādu iespēju saviem apmeklētājiem piedāvāja arī Mārcienas bibliotēka, kur ikviens interesents varēja pievērsties dekupāžai.

Dekupāža ir aizraujoša dekorēšanas tehnika, kuras pamatā ir dažādu papīra elementu izgriešana un uzlīmēšana uz izvēlētās virsmas. Tā ļauj vienkāršām vai jau savu laiku nokalpojušām lietām piešķirt jaunu izskatu un reizē ir arī lielisks veids, kā radoši izpausties.

Dekupāžas nodarbībās tapa skaisti mākslas darbi. Foto no nodarbībām

Mārcienas bibliotēkā šajā radošajā procesā palīdzēja un ar savām zināšanām dalījās Irina Mihova. Viņas sirdslieta ir dažādu dekoru veidošana, un viņa labprāt izmēģina jaunas tehnikas, īsteno savas idejas un iegūtās prasmes nodod arī citiem.

Bibliotēkā uzsver, ka radošā darbošanās ir laiks, kad uz brīdi izrauties no ikdienas, atpūsties, aprunāties un būt kopā ar citiem. Darbošanās ar rokām palīdz aizmirst ikdienas rūpes, mazina stresu un rada patīkamu, nepiespiestu atmosfēru.

Avots: Stars
Datums: 27.10.2026

Krāsainā mandalu pasaule

Bērzaunes pagasta **SAULESKALNA** bibliotēkā 29. oktobrī pulksten 15 interesenti tiek aicināti uz pasākumu "Krāsainā mandalu pasaule". Mierīgā un radošā atmosfērā darbosies ar mandalām, cenšoties tajās ielikt savu nodomu un vēlmes. Visu krāsu un formu dažādību un mijiedarbību izskaidrot palīdzēs Līga Ragaine.

— Mandalas ir it kā vienkārši zīmējumi, ornamenti, krāsas, tomēr tam visam ir ietekme uz mūsu apziņu, zemapziņu, ķermeni, orgāniem un mūsu šūnām. Šveiciešu psihoanalītiķis Karls Gustavs Jungs uzskatīja, ka mandala ir ceļš uz mūsu kodolu, zemapziņas balss un spogulis mūsu tapšanai par veselumu. Mandalu zīmēšana un krāsošana ir kā ceļojums uz dvēseles dziļēm. Vēlama iepriekšēja pieteikšanās bibliotēkā, zvanot uz tālruņa numuru 20372028. Ar visu nepieciešamo dalībnieki tiks nodrošināti, — informēja Iveta Larionova, Bērzaunes pagasta bibliotēkas vadītāja.

Avots: Stars
Datums: 27.10.2026

Klāt Egona Spura ceļš

OVV

Ogres Centrālajā bibliotēkā rīt no pulksten 11.00 norisināsies starptautiskais fotogrāfijas simpozijs «Egona Spura ceļš». Pasākums notiek jau 18. gadu un ir viens no svarīgākajiem fotogrāfijas mākslas notikumiem Latvijā.

Simpozijs veltīts fotogrāfijai, tas iepazīstina ar mūsdienu autoriem un vēsturi, veicina informācijas un pieredzes apmaiņu. Egons Spuris (1931–1990) ir izcils latviešu fotogrāfs, kura darbi ir iekļauti Latvijas Kultūras kanonā. Viņš bija ilggadējs foto kluba «Ogre» vadītājs. Viņa draugi fotogrāfi Andrejs Grants, Inta Ruka, Vitauts Mihalovskis un kuratore Irēna Bužinska aizsāka šo simpoziju 2008. gadā, atceroties ne tikai Spura sasniegumus mākslā, bet arī viņa cilvēciskās vērtības. Šogad simpozijā uzstāsies Latvijas fotogrāfi Māra Brašmane un Haralds Vecvagars, no Lietuvas Tads Kazakevičs. Dace Voitkeviča stāstīs par vienu no simpozija dibinātājiem fotogrāfu Vitautu Mihalovski (1946–2020). Anita Trušele iepazīstinās ar Latvijas Nacionālā arhīva digitālo krātuvi «Redzi, dzirdi Latviju!», kas šogad svin 10 gadu. Kā vēsta foto klubs «Ogre», simpozijs paredzēts plašam skatītāju lokam – no iesācējiem līdz profesionāļiem; visiem, kam interesē fotogrāfija un māksla. ●

Avots: Ogres Vēstis Visiem
Datums: 30.10.2026

Izstāde par smagu posmu Latvijas vēsturē

Jēkabpils zonālā arhīva un Jēkabpils pilsētas bibliotēkas sadarbības rezultātā tapusi interesanta ekspozīcija par Jēkabpils apkārtnes vēsturi pēckara gados. Bibliotēkas darbinieces pateicas par tās tapšanā ieguldīto darbu galvenajam arhīvistam Pēterim Klišam. ***AUTORA foto***

JURIS ŠTEINBERGS

Jēkabpils pilsētas bibliotēkas izstāžu un tikšanās zālē Pasta ielā 35 atklāta izstāde «Ieskats Jēkabpils novada vēsturē. 1944.–1955. gads». Tas ir laiks, kad vienu okupāciju nomainīja cita.

– Kārtējo reizi esam pie mūsu draugiem bibliotēkā. Šoreiz gribējām parādīt, ar ko zonālais arhīvs ir sācies. Arhīvs – tie ir dokumenti, un dokumenti – tā ir vēsture. Reģionālajos arhīvos dokumenti sākas ar 1944. vai 1945. gadu un līdz pat mūsdienām. Šie desmit gadi, kam veltīta izstāde, ir ļoti skarbs laiks, jo tie ietver kolektivizāciju, nacionalizāciju un pēckara atjaunošanu, bet latvietis jau izdzīvo visos laikos. Dokumentu mums ir daudz. Zonālajos arhīvos ir atrodamas vēstures pērles un tur var rakt un rakt. Šī izstāde nav tāda – atnācu, apskatīju un aizgāju. Te jāiedziļinās un jālasa tas, kas ir mapēs. Parasti saka, ka dokumenti nemelo, bet šo laiku dokumenti izrāda īpašu patosu, tomēr pamats tiem ir drūms. Padomju periods ir mūsu vēsture, un uzskatu, ka to jāsāk pētīt, – atklājot izstādi, teica Jēkabpils zonālā arhīva direktore ***Gunta PAŠUNA***.

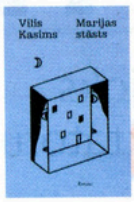
Materiālus izstādei atlasījis galvenais arhīvists ***Pēteris KLIŠS***, bet izstādes noformēšanas darbus veikušas bibliotēkas darbinieces. Izstādē redzama tikai neliela daļa no tiem dokumentiem, kas par šo laika posmu atrodami Jēkabpils zonālajā arhīvā. Dokumenti papildināti ar fotogrāfijām no Latvijas Valsts kinofotofono dokumentu arhīva. Tās attiecas uz Jēkabpils apkārtni. Apskatāmas gan dokumentu kopijas, gan oriģināli.

– Pie šīs tēmas sāku strādāt jau no pagājušā gadsimta 80. gadu beigām. Sākumā bija publikācijas par kolektivizāciju laikrakstā «Padomju Daugava», vēlāk arī žurnālā «Latvijas Arhīvi». Šī izstāde varētu būt interesanta visplašākajai auditorijai – gan tiem, kas to laiku ir piedzīvojuši, gan skolēniem. Izstāde sastāv no astoņām nodaļām, kas katra veltīta savai tēmai – pirmajām pēckara padomju vēlēšanām, kolektivizācijai, veselības aprūpei, izglītībai un kultūrai, namīpašumu nacionalizācijai, represijām, rūpniecībai un tirdzniecībai, kā arī pēckara atjaunošanai, – pastāstīja P. Kliš.

Ātri pārskatot izstādes materiālus, acīs un prātā iekrita daži dokumenti, kas spilgti raksturo šo laiku. Piemēram, akts, kurā zemniekam, stājoties kolhozā, uzskaitīti nodotamie lopi – ērzelis Juris, slaucama govs Ilga, vērsis Bajārs, kā arī viena vista un viens cālis. Turklāt ērzeļa stāvoklis novērtēts kā labs, turpretī citu lopiņu – kā vidējs. Vai arī dokuments, kurā uzskaitīts dziesmu svētkiem apgūstamais repertuārs – cita starpā arī «Dziesma par Staļinu», «Slava kolhozu iekārtai» un «Slavēta, slavēta, Krievija mana». Īsteniem vēstures interesentiem izstādē tiešām ir ko lasīt un lasīt. ●

Avots: Brīvā Daugava
Datums: 30.10.2026

"Gaidu jaunas balsis, kas mani apklusinās"

Šajās dienās iznāk Viļa Kasima romāns "Marijas stāsts" (izdevniecība "Latvijas Mediji") – psiholoģisks stāsts par mīlestību, vientulību, izvēlēm un robežu starp īstenību un iztēli. Grāmatas īpašā iezīme ir tā, ka stāsts vienlaikus atklājas caur Marijas pieredzi un autora skatījumu uz viņas dzīvi. Autors apzināti mēģina aizpildīt nezināmo ar iztēli, tādējādi liekot lasītājam šaubities, kur beidzas patiesība un sākas stāsts.

JŪLIJA DIBOVSKA

DAIŅA BUŠMAŅA FOTO

Vilis Kasims: "Mans privātais "es" jebkurā gadījumā ir ļoti atšķirīgs no tiem tēliem, kurus pielaikoju literatūrā vai dažādās sabiedriskās situācijās."

Sarunā ar Vili Kasimu – par dzīvi pēc šogad saņemtās Latvijas Literatūras gada balvas (LALIGABA), ko autoram piešķīra par romānu esejās "Svešuma grāmata", un topošo grāmatu.

Kā tu jūties pēc Latvijas Literatūras gada balvas saņemšanas?

V. Kasims: Balvas saņemšana, protams, bija ļoti patīkama – galvenokārt kā apliecinājums, ka mans darbs liekas vērtīgs arī citiem –, taču ikdienu un pieeju rakstīšanai tā īsti nav mainījusi. Ja nu vienīgi ir parādījusies sajūta, ka nedrīkstu nolaist latiņu, bet tas ne mazākā mērā ir saistīts ar lasītāju komentāriem, kurus par "Svešuma grāmatu" esmu saņēmis vairāk nekā par iepriekšējām grāmatām. Pieņemu, ka cilvēki, kuriem tā patika, vēlēsies lasīt arī "Marijas stāstu", un negribu likt viņiem vilties.

Šī sajūta ir mazliet nepierasta, jo līdz tam biju darbojies diezgan tālu no jelkādiem strāvojumiem vai lielas uzmanības. Tas ļāva neuztvert rakstīšanu pārāk nopietni, bet vienkārši sekot idejām, kas pašam likās interesantas, un tad spēlēties ar tām. Par laimi, esmu rakstījis jau gana ilgi, lai zinātu, ka šāda pieeja man ir vispiemērotākā. Rakstīšana man pamatā ir hobijs, un es negribu pārvērst to par darbu vai rakstot just atbildību pret citiem.

Vai tu esi sajutis, ka kolēģi skata tevi tagad citādi? Cik tev pašam LALIGABA ir kādreiz likusi skatīties uz tekstiem no cita redzespunkta?

Dvinīšu dēļ kopš balvas saņemšanas tikpat kā neesmu ticies ar literatūras nozares cilvēkiem, tāpēc neko tādu neesmu sajutis – ja nu vienīgi ir vairāk dažādu sadarbības piedāvājumu, kuriem gan diemžēl nākas atteikt. Taču ar savas paaudzes rakstniekiem lielākoties esmu gana labi pazīstams, lai viņiem jau būtu izveidojies viedoklis par mani un manu darbu.

Iespējams, balva vairāk varētu būt ietekmējusi citu paaudžu kolēģus, vai nu pamudinot izlasīt kādu grāmatu, vai arī liekot izlemt, ka tagad esmu daļa no literatūras meinstrīma un tātad nelasāms. Vismaz tā man pašam bija agrāk, pirms pieredzes ar darbu LALIGABAS žūrijā. Tagad pieņemu, ka jebkura balva ir ļoti atšķirīgi lasošu un domājošu cilvēku personīgo viedokļu apkopojums, un uztveru tās mazāk nopietni.

Kas ir tava jaunā romāna galvenie personāži?

Kā liecina nosaukums, tā centrā ir Marija – aptuveni trīsdesmit gadus veca meksikāniete, kas nesen pārcēlusies uz Latviju, kur vīrs ir atradis darbu IT nozarē. Iepriekš Meksikā strādājusi par angļu valodas skolotāju, Latvijā viņa galvenokārt ir mājsaimniece, paralēli dziedot mazā "Black Sabbath" kavergrupā. Tā ir tāda ļoti ierobežota dzīve, turklāt neierastā vidē, kas neizbēgami nozīmē atsvešināšanos ne tikai no vīra, bet arī realitātes. Vienīgais īstais pavediens ar pasauli ārpus dzīvokļa Marijai ir vīra kolēģis Simons, un viņu draudzība drīz vien pāraug par ko vairāk.

Un vēl ir autors, kurš kādu laiku – bet vēlāk, pēc romānā aprakstītajiem notikumiem – ir bijis viņas paziņa un uzticības persona. Rakstot šo stāstu, viņš fonā risina paša attiecības ar sievu un jūtas pret Mariju, pakāpeniski iesaistoties viņas stāstā aizvien dziļāk, līdz sāk izšķist robežšķirtne starp viņas piedzīvoto un viņa iztēloto realitāti.

Rakstīt psiholoģiski par sievietes iekšējo pasauli – tas tomēr nav acīmredzamākais lēmums rakstniekam. Varbūt tevi iedvesmoja meitas piedzimšana?

Patiesībā riskantāk būtu iedziļināties vīrieša tēla iekšējā pasaulē, ko daudz vairāk piesārņotu manis paša psiholoģija. Savukārt ar sievietēm esmu dzīvojis un runājis daudz vairāk nekā ar vīriešiem, tāpēc šķiet dabiski apstrādāt šos iespaidus arī literatūrā. Protams, lielu daļu pieredzes – kā fizioloģiskās, tā emocionālās un sabiedriskās – ir iespējams saprast tikai izdzīvojot, un tā man ir pieejama tikai pastarpinātā veidā. Iespējams, arī tāpēc romānā ieviesu vīrieša autora tēlu, lai saglabātu šo distanci un romāns nešķistu mēģinājums precīzi attēlot galvenās varones iekšējo dzīvi. Ir daudz brīnišķīgu rakstnieču, kas to spēj izdarīt daudz labāk par mani, un būtu muļķīgi sacensties vai piedāvāt alternatīvu versiju. Šeit mani vairāk interesēja attiecību dinamika, cilvēku tieksme veidot pašiem savu privāto pasauli un tās vilinājums.

"Marijas stāsta" melnrakstu uzrakstīju pirms meitas piedzimšanas, un man nešķiet, ka šī dzīves pārmaiņa ir atstājusi iespaidu uz romāna gala versiju. Tikai ceru, ka viņa nenonāks Marijai līdzīgā situācijā, bet pagaidām ir sarežģīti domāt par tik tālu nākotni, par viņu kā pieaugušu sievieti.

> *Mana jaunā grāmata pastāvīgi aicina minēt, kas ir un kas nav īsts. Tā ir viena no spēlēm, kuras nolūks ir pietuvināt lasītāju romāna tēliem.*

Kā tu nonāci līdz Marijas stāstam?

Pirmo grāmatas melnrakstu uzrakstīju jau pandēmijas mājsēdes laikā, domājot par savulaik skatītajiem latiņamerikāņu un turku seriāliem. Gribēju apspēlēt tiem raksturīgo melodramatiskumu, vienlaikus lūkojoties, kā tas varētu izpausties man zināmākā vidē, proti, Rīgā. Taču rakstot sapratu, ka šajā stāstā mani vairāk pievelk iztēles un realitātes mijiedarbība – kā mēs attiecības bieži redzam nevis cilvēku, bet gan tēlu, ko paši esam vismaz daļēji iedomājušies un arī veidojuši. Tomēr grāmatas sākotnējā versija pārāk daudz koncentrējās uz pamatsižetu, šie motīvi nebija pietiekami attīstīti un stāsts nešķita tik pilnasinīgs, kā biju cerējis.

Tāpēc vēlāk, kad izlēmu vēlreiz pieķerties melnrakstam, sāku pārdomāt, kā padarīt romānu dziļāku un labāk pateikt to, kas man tajā bija svarīgs. Tā kā nupat biju pabeidzis "Svešuma grāmatu" un nebiju līdz galam atgājis no autobiogrāfiskās rakstības, izmēģināju pārformulēt "Marijas stāstu" kā pirmās personas stāstu par romāna rakstīšanu. Man patika, kā tas izskatās, tāpēc mazpamazām rakos dziļāk un dziļāk šajā versijā, pie reizes turpinot attīstīt jau "Svešuma grāmatā" aizsākto domu par iztēles, sapņu un fantāzijas ietekmi uz ikdienas dzīvi. Tur man tā bija viena no svarīgākajām tēmām, kas gala versijā nogrima mazliet par tālu. Tāpēc izmantoju "Marijas stāstu", lai pievērstos tai pilnā apmērā.

Vai tam ir autobiogrāfiskas saknes tāpat kā "Svešuma grāmatai"?

Tas ir viens no jautājumiem, kura risināšanu grībētu atstāt lasītāju ziņā. Grāmata pastāvīgi aicina minēt, kas ir un kas nav īsts. Tā ir viena no tām spēlēm, ko pieminēju iepriekš, un šeit tās nolūks ir pietuvināt lasītāju romāna tēliem, kuriem šis jautājums izvēršas eksistenciāli svarīgs.

Nerakstīju to kā romānu, kas balstīts uz patiesiem faktiem, kā grāmatā apgalvo autors, taču, protams, tajā esmu arī es. Tomēr ikviens cilvēks un notikums aprakstīšanas gaitā neizbēgami pārvēršas, un šeit tā robeža ir mazāk skaidra nekā "Svešuma grāmatā" – arī man pašam. Vienlaikus šāda neskaidra, izplūdusi realitāte man šķiet precīzāks mūsu dzīves atspoguļojums nekā tīra autobiogrāfija vai romāns.

Līdz šim esi rakstījis daudz stāstu un tēlojumu. Kā tu jūties romāna teritorijā? Pašlaik daudzi sūdzas, ka latviešu literatūrā trūkst lielu un spēcīgu romānu, jo visi publicējas periodikā un tāpēc raksta stāstus...

Man ir bijuši iepriekšēji mēģinājumi rakstīt romānu, taču tie bija daudz fragmentārāki. To vidū bija arī nepublicēts fantastikas romāns stāstos, kas beigās vienkārši nešķita gana labs, lai piedāvātu izdevējiem. Arī "Lielā pasaule", mana pirmā grāmata un līdz šim vienīgais "klasiskais" romāns, strukturāli ir veidots kā atsevišķu ainu apkopojums. Tolaik man vienkārši bija vieglāk saskaldīt grāmatas apjomu īsākās daļās un strādāt ar fragmentiem, lai tad mēģinātu sašūt tos kopā. Tā bija tāda kā miniatūrista vai UDHS (izkaisīta, nejauša un haotiska) domāšana, ar ko šobrīd man labāk izdodas tikt galā. Ar "Marijas stāstu" pirmoreiz bija sajūta, ka spēju uztvert un apdomāt visu darba kopumu, ne tikai atsevišķas tā daļas.

Tomēr stāsti un miniatūras man joprojām patīk, jo tā ir eksperimentiem parocīgāka forma, turklāt īsais apjoms ļauj tos izstrādāt daudz rūpīgāk nekā romānu. Turklāt daudzas no idejām, kas man ienāk prātā un liek aizrauties, nebūtu prātīgi izstiept uz divsimt trīssimt lappusēm. Tāpēc arī nākotnē plānoju rakstīt gan romānus, gan stāstus, par ko jau iepriekš atvainojos izdevējam un tiem lasītājiem, kas alkst pēc garākiem darbiem.

Ko par tavu literatūru domā tava sieva? Viņa taču arī ir saistīta ar grāmatniecību.

Jā, viņa vada nelielu izdevniecību Anglijā, "The Emma Press", taču latviski pagaidām vēl brīvi nelasa un manus darbus lielākoties zina no atstāstiem

Dzīves pieturpunkti. Vilis Kasims (1986)

- Rakstnieks, tulkotājs un redaktors, strādājis laikrakstā "Diena" un interneta žurnālā "Punctum", regulāri raksta dažādiem medijiem.
- Tulko no angļu, krievu, katalāņu un spāņu valodas, latviski izdoti vairāk nekā 20 tulkojumi, to vidū Frenka Herberta "Kāpa", Sergeja Dovlatova "Zona" un Boba Dilana "Hronikas".
- Šobrīd dzīvo Rīgā ar sievu, meitu un diviem dēliem.
- Sarakstījis prozas grāmatas "Lielā pasaule" (2015), "Lizerginblūzs" (2020) un "Atvaros" (2023).
- 2025. gadā izdevniecībā "Latvijas Mediji" iznāca Viļa Kasima romāns esejās "Svešuma grāmata", kas 2026. gadā ieguva Latvijas Literatūras gada balvu nominācijā "Labākais prozas darbs".

un fragmentu tulkojumiem. Mēs arī mēģinām nodalīt privāto un profesionālo dzīvi, tāpēc jau attiecību sākumā izlēmām literatūrā nesadarboties un joprojām pieturamies pie šīs vienošanās.

Protams, arī viņai bija jautājumi par "Marijas stāsta" autobiogrāfiskumu, bet tas bija attiecību sākumā, kad rakstīju romāna pirmo versiju. Tā kā pēc tam izveidojām ģimeni, varu tikai pieņemt, ka manas atbildes nebija pārāk satraucošas. Un mans privātais "es" jebkurā gadījumā ir ļoti atšķirīgs no tiem tēliem, kurus pielaikoju literatūrā vai dažādās sabiedriskās situācijās.

Vai tu seko līdzi latviešu literatūrai un kolēģu veikumam? Pastāsti par saviem iespaidiem. Kāda ir tā latviešu literatūra šobrīd?

Jā, "Latvian Literature" (platforma, kas izveidota ar mērķi veicināt latviešu literatūras eksportu. – **Red.**) darba dēļ man sanāk lasīt lielu daļu no pēdējos gados iznākušās literatūras, varbūt vienīgi t. s. žanru literatūru mazāk, nekā gribētos. Priecājos, ka autori ir mazliet atkāpušies no vēsturiskajiem romāniem, un pieņemu, ka drīz sekos arī neliela pretreakcija autobiogrāfiskajiem vēstījumiem. Lai cik labi uzrakstīti būtu Svena Kuzmina "Brīvības", Ingas Žoludes "Tēvs", Annas Auziņas "Mājoklis", kā arī Andra Kalnozola drīzumā gaidāmie "Zobi" un Rvīna Vardes un Elizabetes Lukšo-Ražinskas stāsti, nebrīnīšos, ja lasītājiem drīz iestāsies neliels pārsātinājums.

Šo pretreakciju sevišķi gaidu no jaunajiem autoriem, jo ir bijis pārsteidzoši maz prozas no deviņdesmitajos gados dzimušajiem rakstniekiem, kuriem tagad vajadzētu sākt sevi pieteikt aizvien skaļāk. Iespējams, vēlāk daļa no talantīgajiem jaunajiem dzejniekiem izmēģinās spēkus prozā, bet šobrīd ir sajūta par nelielu pārrāvumu, jo no divtūkstošajos gados dzimušās paaudzes jau esam iepazinuši Zinti Silu un Gustu Ābeli. Tā ka gaidu jaunas balsis, kas mani apklusinās un aizslaucīs projām.

Vai Vilis Kasims lasa dzeju?

Daudz mazāk, nekā gribētu, parasti tikai atsevišķas dzejas publikācijas internetā. Ikdienas dzīvē man īsti nav izdevies atrast vietu dzejai, jo lielākoties vēlos to lasīt lēni, pārlasot un iegrimstot, taču šobrīd nav daudz laika, kad tas būtu iespējams. Esot LALIGABAS žūrijā, turēju pa dzejas krājumam katrā istabā, lai piekļertos tam, piemēram, ēdiena gatavošanas starpbrīžos, bet arī tas tagad nav īsti iespējams.

Dažreiz dzirdu, ka bērnu audzināšana tev sagādā dažādus radošus pārsteigumus. Vai ir kādi jaunumi no tavas aktīvi augošās meitiņas?

Pēdējais, kas nāk prātā – kādudien dārziņā, gatavojoties promiešanai, meitiņa palūdza uzcelt uz palodzes, lai paskatītos uz spēļu laukumu, kur dzīvojās iepriekšējos divos gados. "Man tur ļoti patika," viņa mazliet skumīgi noteica, un es pirmoreiz meitas balsī saklausīju nostalģiju. Bija savādi to dzirdēt nepilnu četru gadu vecumā, kad atmiņas visbiežāk ir plūstošas un ļoti īslaicīgas, vēl jo vairāk tāpēc, ka viņa neko tamlīdzīgu nav teikusi par, piemēram, laiku pirms brālīšu piedzimšanas. Tas šķita kā vēl viens apliecinājums viņas iekšējā stāsta tapšanai, tāds solis ceļā uz pieaugšanu, par kuru parasti nedomājam.

Mans garstāsts "Atvaros" lielā mērā bija par nostalģijas bīstamo vilinājumu, un es gribētu kaut kad atgriezties pie šīs tēmas, jo neliekas, ka tur izdevās gana labi to izvērst. Ja atradīšu sajūtām piemērotu formu, tajā noteikti atbalsosies arī meitas vārdi un visa aina ar pagātni, kas atklājas neaizsniedzama otrpus stiklam.

Ja tu varētu būt romāna varonis, kas tu būtu?

Man jau liekas, ka mēs visi esam paši savu domās risināto romānu varoņi, un es nezinu, vai gribētu to mainīt pret vietu cita autora rakstītā darbā. Taču grāmatās man vieglāk ir identificēties ar naiviem tēliem, kas ir iegrūsti tikai aptuveni saprotamā pasaulē, ar kuru viņiem jāmēģina sadzīvot. Kā Sančo Pansa, piemēram, vai Šveiks, kurš arī lielākoties bija vērotājs, tāda kā prizma, caur kuru lasītājam atklājās realitāte. Tādu lomu pieņemt man ir vieglāk nekā aktīva pasaules veidotāja vietu, jo mums lielākoties ir minimālas iespējas kaut ko būtiski mainīt apkārtējā īstenībā, tāpēc es izvēlos to uzlūkot bez pārliecīgas iesaistīšanās, lai tad izfiltrētu iespaidus caur savu uztveri un nodotu tos tālāk.

Satikties ar Vili Kasimu

- Viļa Kasima jaunākā romāna "Marijas stāsts" atvēršanas svētki notiks Rīgas Grāmatu svētkos – 7. novembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Rīgā, Mūkusalas ielā 3, plkst. 16.
- Autors sarunā ar grāmatas redaktori Janu Egli pastāstīs par to, ko nozīmē rakstīt psiholoģisku mīlas romānu 21. gadsimtā.

Avots: Latvijas Avīze
Datums: 30.10.2026